

PIONIR

glasilo kolektiva gip pionir novo mesto

letnik XX

29. 1. 1986

št. 1/184

40

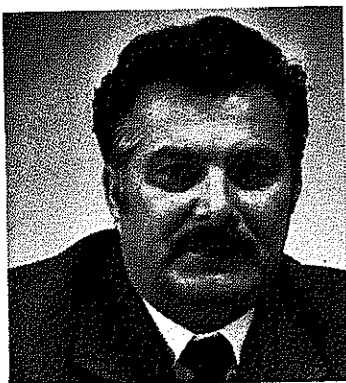
PIONIR

II 30746

D2000/1549

Slavko Guštin

Naših 40 let

Malo je gradbenih podjetij s tako razgibano preteklostjo, kot jo ima naša delovna organizacija. Ustanovljeni smo bili pred štiridesetimi leti, da bi obnovili porušeno in požgano Dolenjsko. Z izredno voljo in zagnanostjo so takratni naši gradbinci, čeprav brez mehanizacije, hitro obnovili številne ceste, mostove in stanovanjske objekte. Začeli smo graditi prve tovarne v Novem mestu, Metliki, Črnomlju in Krškem. Gradbinci Pionirja so se z zelo improvizirano in primitivno mehanizacijo sprijeli z novimi, izredno zahtevnimi nalogami. Manjkalo je tudi strokovnjakov. V podjetje pa so se vključevali novi strokovnjaki iz vseh predelov Jugoslavije in podjetje se je kmalu razvilo v organizacijo, ki ji je bila Dolenjska premajhna, zato se je širila na območje Ljubljane, Zagreba in pozneje še na druga območja našega današnjega tržišča. Ekonomske krize, ki so v povojnih letih pretresale naše gospodarstvo, so se odražale tudi v razvoju podjetja v posameznih obdobjih. Ljudje, ki so vodili delovno organizacijo in vedno imeli podporo vseh delavcev, so z izredno voljo premagali vse težave, tako da se je vedno hitro nadoknadilo vse, kar je v nekem obdobju zastalo. V razvoju smo bili vedno realni, opirali smo se na lastne sile in nikdar nismo špekulirali s posojili in širšo družbeno pomočjo. Zato smo danes toliko bolj ponosni, da kljub težavam v našem gospodarstvu in še posebej v gradbeništvu ne poznamo zastoja, ampak se še hitreje razvijamo v gradbeno industrijsko podjetje, ki mu investitorji zapajajo in radi gradijo z nami.

Zal mnogih, ki so največ prispevali k razvoju delovne organizacije, ni več med nami. Iz naše sredine jih je iztrgala prezgodnja smrt, ker so se razdajali za kolektiv in ob tem pozabili na sebe. Analiza našega dela ne bi bila popolna, če ne omenimo pokojnega Ivana Kočevarja, ki je dvajset let uspešno vodil delovno organizacijo. S svojo odločnostjo in organizacijsko sposobnostjo je

izvlekel podjetje leta 1956 iz na videz nepremostljivih težav in uspešno krmaril skozi mnoge krize ter tako dal pečat sedanemu Pionirju. Številna državna priznanja, ki jih je prejela delovna organizacija ter Kraigherjeva nagrada, ki mu je bila podeljena, so le skromna priznanja za njegovo uspešno delo in pravilno zastavljen razvoj podjetja. Mi nadaljujemo to delo. Mislim, da ne gre za neskrupnost, če rečem uspešno, prilagojeno današnjim pogojem gospodarjenja.

Številni naši delavci so pustili svoje življenje na gradbiščih doma in v tujini, več sto jih je zaradi nesreče pri delu danes delovnih invalidov. Vsem tem gre zahvala, vsem nam pa v opozorilo, da moramo še večjo pozornost posvečati varnosti pri delu, družbi v celoti pa opomin, da še premalo cenimo gradbenega delavca glede na izredno težke in nevarne pogoje dela.

Našo prihodnost načrtujemo na osnovi ocene preteklosti. Le realna ocena lastnih sposobnosti in gospodarskega stanja v državi in svetu lahko pokaže pravo usmeritev našega nadaljnega razvoja. Pravočasno organiziran inženiring in interna banka sta naši največji pridobitvi in sta se doslej že izkazali, sta pa tudi porok bodočega razvoja ne glede na težave, s katerimi se bomo morali šo spopadati. Z doma vzgojenimi strokovnjaki, ki bodo lahko delali z najmodernejšimi računalniki in stroji, bomo lahko konkurenčni v tekmi z ostalimi gradbenimi podjetji v domovini, zlasti pa v tujini. Še bolj bomo razvili samoupravljanje v delovni organizaciji. Prednost bomo dali pridobivanju dohodka, pa več besede dobrim delavcem. To nam bo omogočilo dosežati boljše poslovne rezultate in boljše vrednotiti naše delo.

Gradbinci lahko ob jubilejih pokažemo svojo preteklost in sedanost, saj so zgrajeni objekti doma in v svetu trajen spomenik našega dela. Pionirjevci se lahko pohvalimo, da smo v štiridesetih letih vsak objekt, ki smo ga pričeli gra-

diti, tudi dokončali, večkrat tudi tako, da smo ga sami financirali. Vsak hotel, ki smo ga gradili za turistično sezono, smo do začetka sezone tudi končali, čeprav v naših pogodbah niso bila vpisana leta, ne meseci, ampak dnevi. V 120 do 150 dnevih smo zgradili hotele s 500 in več posteljami, s čimer mislim, da smo rekorderji v svetovnem merilu. Naše primerjave z gradbinci iz Čehoslovake, Poljske, Francije, Švedske in Finske vedno pokažejo, da smo jim ne le enaki, ampak da smo celo boljši od gradbincev iz najrazvitejših držav.

Postali smo pravo jugoslovansko gradbeno podjetje, saj ni republike, kjer gradbinci Pionirja ne bi zgradili kakšnega objekta. To, da imamo več kot polovico delavcev drugih narodnosti, ni bila nikdar ovira pri našem delu, saj vsi enako čutijo pripadnost delovni organizaciji. Lahko rečem, da smo izredno dobro sprejeti v vseh republikah. Z obnovo Skopja in Črne gore, z izgradnjo olimpijskih objektov v Sarajevu ter številnih drugih objektov zlasti na Hrvaškem in v Bosni smo dokazali svojo pravo vrednost. Veliko izkušenj smo si pridobili pri delu v tujini. Malo je gradbenih podjetij, ki gradijo objekte v toliko državah. Nekatere izredno zahtevne objekte smo uspešno zgradili v Zahodni in Vzhodni Nemčiji, na Poljskem, v Sovjetski zvezi, Libiji. Od trinajstih tozdov ni nobenega, ki ne bi izvajal del v tujini ali izvažal svojih izdelkov. To je tudi naša trajna opredelitev, v kateri vidimo izredno velike možnosti za naš razvoj.

V prihodnje se bomo še bolj povezali z znanstvenimi ustanovami, inženiring podjetji ter partnerji v tujini, da bo naš razvoj še hitrejši in kvalitetnejši in da bo prispeval k še večjemu zadovoljstvu vseh zaposlenih. 40-letnica Pionirja naj bo nova vzpodbuda, da se še odločneje spoprime z vsemi težavami in dokažemo, da bomo z novim imenom »GIP PIONIR« v naslednjem obdobju dosegli še boljše poslovne rezultate.

mg. Jani Gabrijelčič

Pionir, poslovni sistem jugoslovanskega pomena

Če usiha ustvarjalna sila kolektiva, potem tudi posameznik v njem usiha. Ob tem spoznanju se je Pionir v 40 letih razvil v poslovni sistem, ki si je z nenehnim potrjevanjem ustvaril današnji sloves.

Delovna organizacija GIP Pionir je bila ustanovljena leta 1946 na podlagi odločbe vlade LRS in je štela 234 zaposlenih. Število zaposlenih se je iz leta v leto povečevalo.

Od leta 1980 beležimo rahlo stagnacijo števila zaposlenih, vendar skušamo v zadnjih letih bolj kot kadar koli prej uveljaviti načelo intenzivnosti zaposlovanja, kar pomeni, da povečujemo fizični obseg proizvodnje z večjo delovno storilnostjo. To dosegamo z večjimi naložbami v tehnološko opremljenost ter z izobraževanjem sedanjih in bodočih kadrov, se pravi z izobraževanjem vajencev, s sistematičnim vključevanjem štipendistov in z dopolnilnim izobraževanjem pri delu. Tako smo dosegli že kar ugodno kvalifikacijsko strukturo zaposlenih, saj je sedaj v Pionirju: 1 magister, 120 strokovnjakov z visoko in 69 z višjo izobrazbo, 463 tehnikov in 128 delovodij. V Pionirju se vse bolj zavedamo, da izobrazba ni samo formalni, ampak je pri določenih opravilih in nalogah nujen pogoj, saj sta novo znanje in njegova uporaba v praksi najpomembnejši dejavniki pri razvoju gospodarstva. Zato nadaljujemo s tako usmeritvijo in štipendiram več kot 300 učencev in študentov.

Število zaposlenih kaže ekstenzivno rast Pionirja, ki se je razvil v poslovni sistem, ki ni samo občinskega pomena, temveč sega na republiko in celo jugoslovansko raven. Značilnosti našega poslovnega sistema so: močna teritorialna ekspanzija v Sloveniji, Jugoslaviji in v zadnjem času tudi v tujini; dinamična organiziranost; pospešeno apliciranje novih tehnologij v

proizvodnji; organska rast proizvodnje ob izostrenem posluhu za vse novosti. Tako je Pionir na nekaterih področjih med prvimi, ki se je spopadel z novostmi, na primer pri: uvajanju najnovejših tehnologij in z njimi povezanimi težnjami, da se tudi v gradbeništvu uveljavi industrializacija in z njo povezan industrijski način mišljenja; pri uvajanju modernih metod v poslovanju, planiranju ter kontroli poslovanja, kot je na primer uporaba direct costing metode; pri samoupravni organiziranosti, ko smo tozde organizirali po funkcionalnem in teritorialnem principu. Med prvimi organizacijami v gradbeništvu smo pri poslovanju odstranili republiške meje ter se močno angažirali na gradbenem tržišču sosednje Hrvaške ter v Bosni in Hercegovini. Prav tako smo člani dveh sozdov: Gipossa v Ljubljani ter Adriogradnje na Reki; pri uvajanju avtomatske obdelave podatkov smo orali ledino na zelo zahtevnem in obsežnem področju, ki je osnova in pogoj za izgradnjo bolj učinkovitega informacijskega poslovnega sistema; pri široki paleti poslovnih povezovanj s partnerji, ki sodelujejo v reprodukcijskem procesu v gradbeništvu; pri gradnji objektov družbenega standarda ter počitniških domov.

Menimo, da so Pionirjevi temelji zdravi in da so svojo trdnost že večkrat izpričali. Seveda se ne smemo s tem zadovoljiti in počivati na lovorikah. Edina pot je organska in dinamična rast s poudarkom na intenzivnosti. Naš cilj je proizvod, ki bo po kakovosti boljši od konkurentovega.

Sedaj Pionir sestavljajo tozdi: Gradbeni sektor Novo mesto, Gradbeni sektor Ljubljana, Gradbeni sektor Krško, Gradbeni sektor Zagreb, MKI, Metlika, PB, Keramika, Togrel, L.O. TKI ter DSSS, DS DS in DS IB. Zavedamo se, da je to

trenutna organiziranost, ki jo narekuje več dejavnikov. Predvsem z vidika prestrukturiranja, ki smo ga že opredelili v naših dolgoročnih usmeritvah, bomo skušali poiskati takšne organizacijske podsisteme, ki bodo najbolj ustrezni.

Del realizacije smo ustvarili tudi na tujem trgu:

Leto	Realizacija	Objekt
1974	8.000.000 \$	Poljska
1978	129.291.198 din	CDN Libija
1979	292.987.303 din	Poljska + CDN
1980	353.883.887 din	CDN
1981	344.327.949 din	CDN, X-10
1982	866.131.417 din	CDN, X-10, Moskva
1983	810.423.723 din	Moskva, Libija
1984	2.487.244.027 din	Libija
1985	cca 4.000.000.000 din (ocena)	Libija

Vse to govori o izredni nominalni rasti, ker vključuje tudi inflacijske vplive. Ne glede na to pa lahko trdimo, da je naš poslovni sistem naglo raste, kar poveže skop pregled naložb v osnovna sredstva. Vse bolj se zavedamo, da sredstva amortizacije ne zadoščajo za nadomeščanje in hkrati tudi za posodabljanje tehnološke opremljenosti v času, ko svet doživlja tehnološko revolucijo. Prav zato smo poleg sredstev amortizacije izločili precejšen del poslovnega sklada za posodabljanje tehnološke opremljenosti. Tako znaša nabavna vrednost osnovnih sredstev: leta 1961 okoli 5 milijonov dinarjev, leta 1970 okoli 20 milijonov, 1980 800 milijonov, 1984 4 in lani 5 milijard dinarjev. Vsi kazalci ekonomskega razvoja govore, da se je Pionir izredno naglo povečeval.

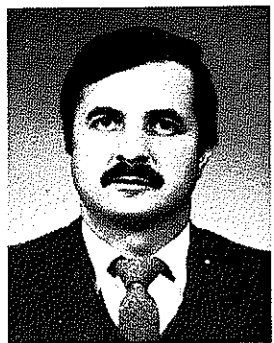
Tako nagli rasti in razvoju vseh poslovnih funkcij je sledil računalniško zasnovan informacijski sistem. Pionir je zopet med prvimi v gradbeništvu pričel z računalniško obdelavo podatkov. Kasneje, leta 1971, smo kupili še en računalnik, poleg tega smo ta sistem dopolnili, kar je omogočilo prehod na večji računalnik, ki smo ga kupili leta 1976. Zaradi vedno večjih potreb smo kupili nov računalnik s terminalsko tehniko in

interaktivnim pristopom. To omogoča večjo usklajenost, točnejšo in sprotnejšo evidenco ter številne informacije na vseh ravneh.

Zavedamo se, da vedno hitrejši tehnološki razvoj v svetu zahteva nenehne spremembe, novosti, kajti nobena organiziranost ne more biti dokončna in trajna, temveč jo je treba nenehno dopolnjevati in razvijati. Zato smo v naših usmeritvah do leta 2000 začrtali tak razvoj, da bomo dosegli predvsem kakovostne izboljšave na vseh področjih. Povečevali bomo fizični obseg proizvodnje, in to zlasti v perspektivnejših dejavnostih (lesna, strojna, keramičarstvo, instalacije), kajti v gradbeništvu ne moremo več tako naglo širiti kapacitet. Zato smo tudi investicijsko politiko zastavili tako, da bo po obsegu in strukturi prispevala k uresničevanju ekonomske stabilizacije, prestrukturiranju in pospešenem izvozu. Kajti pot k še učinkovitejšemu gospodarjenju, večanju dohodka in reprodukcijske sposobnosti vodi le preko tehnološkega razvoja. Samo z uvajanjem sodobnejših tehnoloških dosežkov v sistem proizvodnje in poslovanja lahko zagotovimo racionalnejšo gradnjo s poudarkom na boljši kakovosti, z uvedbo novih, boljših materialov pa morajo biti tudi naši izdelki kvalitetnejši.

Na področju tehnologije in racionalizacije gradnje ter proizvodnje se kažejo razvojne potrebe na sledečih področjih: racionalizacija in optimalizacija logistike (transport, skladiščenje, nakladanje); nadaljnji razvoj standardizacije in industrializacije gradnje; industrializacija proizvodnje v stranskih dejavnostih (lesna, kovinska, avtoservis); uporaba domačih materialov namesto uvoženih; razvoj novih lahkih gradbenih materialov; izpopolnitev tehnologije harmonika vrat; razvoj lepil, veziv in okovja; uporaba plastičnih materialov in aluminija v gradbeništvu; izkoriščanje odpadkov; tehnologija velikih zemeljskih del.

Naše razvojne ambicije so velike in potrebne, če želimo konkurirati na domačem in tujem trgu, zato bomo s postopnim približevanjem začrtanim ciljem skušali čim bolj slediti tehnološkemu napredku v svetu.

Dipl. gr. ing. Feliks Strmole

Pomembni razvojni in tehnološki dosežki

Gospodarska kriza tudi naši delovni organizaciji ni prizanesla. Le pravilna, pravočasna in načrtovana tehnološka preusmeritev omogoča preživetje oziroma normalno poslovanje. V preteklosti naša družba ni dovolj cenila in izkoriščala domačega znanja, opremo in tehnologijo smo preveč kupovali v tujini. Sedaj pa se je izkazalo, da je lastno znanje, uporaba lastnih surovin in lastne tehnologije omogočajo uspešno delo. Po tem se ravnamo tudi v Pionirju in to tudi omogoča uspešen nastop na domačem in tujem trgu.

Gradbena operativa

Tehnologija gradnje objektov v Pionirju se najbolj kaže v objektih, ki so bili zgrajeni v zadnjih letih. Na prvo mesto moramo uvrstiti hotelsko turistične objekte, ki smo jih in jih še gradimo v Jugoslaviji in v tujini. Z njimi se je Pionir ustvaril svoje ime in pridobil zaupanje. Tehnologija gradnje teh objektov se razlikuje od klasične gradnje. Poudariti je treba, da pri izpolnjevanju kratkih rokov in zahtevane kakovosti ni bila odločilna samo tehnologija, temveč odlična organiziranost celotne delovne organizacije. Pri gradnji industrijskih objektov se je tehnologija gradnje v največji meri naslonila na montažno gradnjo. Nosilec tehnologije sta tehnična služba, ki skrbi za sproti razvoj, in tozdg Togrel, ki izdeluje konstrukcije in izvaja dela v operativi.

Pri gradnji celičnih silosov za razsute materiale je velike uspehe dosegel tozdg Gradbeni sektor Ljubljana s tehnologijo drsečih opažev. Po outinord sistemu so zgradili številne stanovanjske soseske v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu, Reki, Novem mestu in drugje.

V stabilizacijskih časih, ki so najbolj prizadeli prav gradbince, tehnologiji gradnje posvečamo

še posebno pozornost. Osvajamo nove tehnologije, tako da smo danes sposobni zgraditi najzahtevnejše objekte. (Most čez Krko v Dragi ima glavne nosilce iz prednapetega betona). Z organizacijo specialnih obratov v tozdgih gradbene operative so izpolnjeni pogoji za še hitrejši razvoj tehnologij, obenem pa ti obrati omogočajo razvoj dopolnilne proizvodnje. Gradbena operativa je začela uporabljati nov kompleksen sistem opaževanja z uporabo lesenega lepljenega nosilca in jeklenih lamel. Opažni sistem smo v celoti razvili in izdelali v naši delovni organizaciji in omogoča hitro in kakovostno gradnjo. Vse te novosti omogočajo, da naša gradbena operativa še naprej ostaja trdno zasidrana na vedno zahtevnejšem gradbenem trgu doma in v tujini.

Montažna industrijska dejavnost

Hitremu razvoju modernih tehnologij montažne industrijske gradnje v svetu in doma se je leta 1970 priključil tudi Pionir z organizacijo posebnega obrata, danes je to tozdg Togrel. Industrijska montažna gradnja je postala pomemben dejavnik v naši delovni organizaciji. S svojo montažno konstrukcijo se je Pionir pojavil po vsej Jugoslaviji. Zgradili smo veliko različnih objektov, od zahtevnih industrijskih objektov do skladišč, farm, poslovnih, stanovanjskih in specialnih vojaških objektov.

Razvoj montažne gradnje v glavnem temelji na lastnem strokovnem kadru in lastnih konstrukcijskih sistemih. Trenutno ponuja GIP Pionir, tozdg Togrel tržišču tele tipске konstrukcije: halo z ločno streho, dvokapnico z jekleno vezjo, halo z ravno streho, dvokapnico z A prednapetimi nosilci, halo iz I elementov, konstrukcijo s prednapetimi I nosilci, fasadne zaporne elemente za industrijske in poslov-

ne objekte tipa TT in U; na področju stanovanjske gradnje pa fasadne zaporne plošče za stanovanjske objekte, grajene predvsem s tunelsko (outinord) tehnologijo, ter konstrukcijo sistema 50 za povsem montažno gradnjo stanovanjskih objektov; na področju kmetijstva: montažno armiranobetonsko konstrukcijo iz I elementov za kmetijske objekte za različne namene (živinorejo, skladišče, delavnice itd.); elemente opreme iz armiranega betona za programe živinoreje (jasli, rešetke, elemente trenč silosov itd.); na področju specialnih objektov: specialne objekte za potrebe JLA, teritorialne obrambe in civilne zaščite v specialnih in tipskih izvedbah; na področju mostogradnje: montažno konstrukcijo iz prednapetih I nosilcev za mostove, viadukte, nadvoze itd.; na področju betonske galanterije: opremo za hleve (jasli, rešetke, trenč silose itd.); tipiska in izventipska različna cvetlična korita, elemente armiranobetonskih montažnih ograj, elemente kanalizacije in kinet, elemente po naročilu.

Poudarek je na razvoju tehnologij na področju uporabe prednapetega betona. Obvladamo tehnologijo strunskega kabelskega in kombiniranega prednapenjanja. V razvojnem planu poleg izpopolnjevanja omenje-

Skupinska slika delavcev direkcije Pionirja leta 1953

nih tehnologij načrtujemo tudi razvoj delno prednapetega betona in tehnologijo lepljenja in prednapenjanja nosilcev velikih razpetin.

Poleg razvoja montažne gradnje v domovini smo pridobili pomembne izkušnje pri montažni gradnji v tujini, zgradili smo obrat za izdelavo armiranobetonskih elementov v Libiji. V bodoče bo treba pozornost posvetiti kakovosti izdelkov in racionalizaciji proizvodnje, in sicer preko centralnega laboratorija in avtomatske obdelave podatkov ter v povezavi s fakultetami in strokovnimi zavodi.

Mehanizacija in zemeljska dela

Ta dejavnost je dobila nove prostore za vzdrževanje vozil, gradbene mehanizacije in strojev, kar omogoča veliko kvalitetnejše in intenzivnejše vzdrževanje. Poleg tega skrbijo za redno in uspešno modernizacijo strojnega in voznega parka doma in v tujini, kar je zelo pomembno za uspešno poslovanje celotne gradbene operative.

Pri vzdrževanju hidravličnih komponent so razvili instrumente za kontrolo hidravličnih sistemov, za kar so dobili priznanje Radgonskega sejma. V planu za to leto je nadaljnja posodobitev teh instrumentov z elektronsko obdelavo podatkov. Načrtujejo razvoj hidravličnih tovornih in osebnih dvigal in odrske tehnike (premični, dvizni, prestavljivi in ostali odri). V povezavi z dejavnostjo mehanizacije nastopa dejavnost zemeljskih del, ki poteka v sektorju nizke gradnje in je usposobljena za opravljanje vseh vrst zemeljskih del. Velika pridobitev je kadrovska in tehnološka usposodobitev za izvajanje globokega miniranja, kar zaokrožuje celotni nastop na trgu.

Kovinska dejavnost

Poleg redne uslužnostne dejavnosti je sektor kovinske dejavnosti uvedel v proizvodni program nekaj tipskih izdelkov za domače in tuje potrebe. Na osnovi projektov tehnične službe je stekla proizvodnja elementov opažnega sistema »Pionir-standard«. Na področju strojegradnje so razvili proizvodnjo manjših betonskih mešalcev za potrebe gradbene operative. Za nemškega partnerja izdelujejo šasije za valjarje. S kadrovskimi okrepitevami in posodobitvijo strojne opreme bi omogočili hitrejši razvoj zelo pomembne dejavnosti v okviru delovne organizacije.

Instalacijske dejavnosti

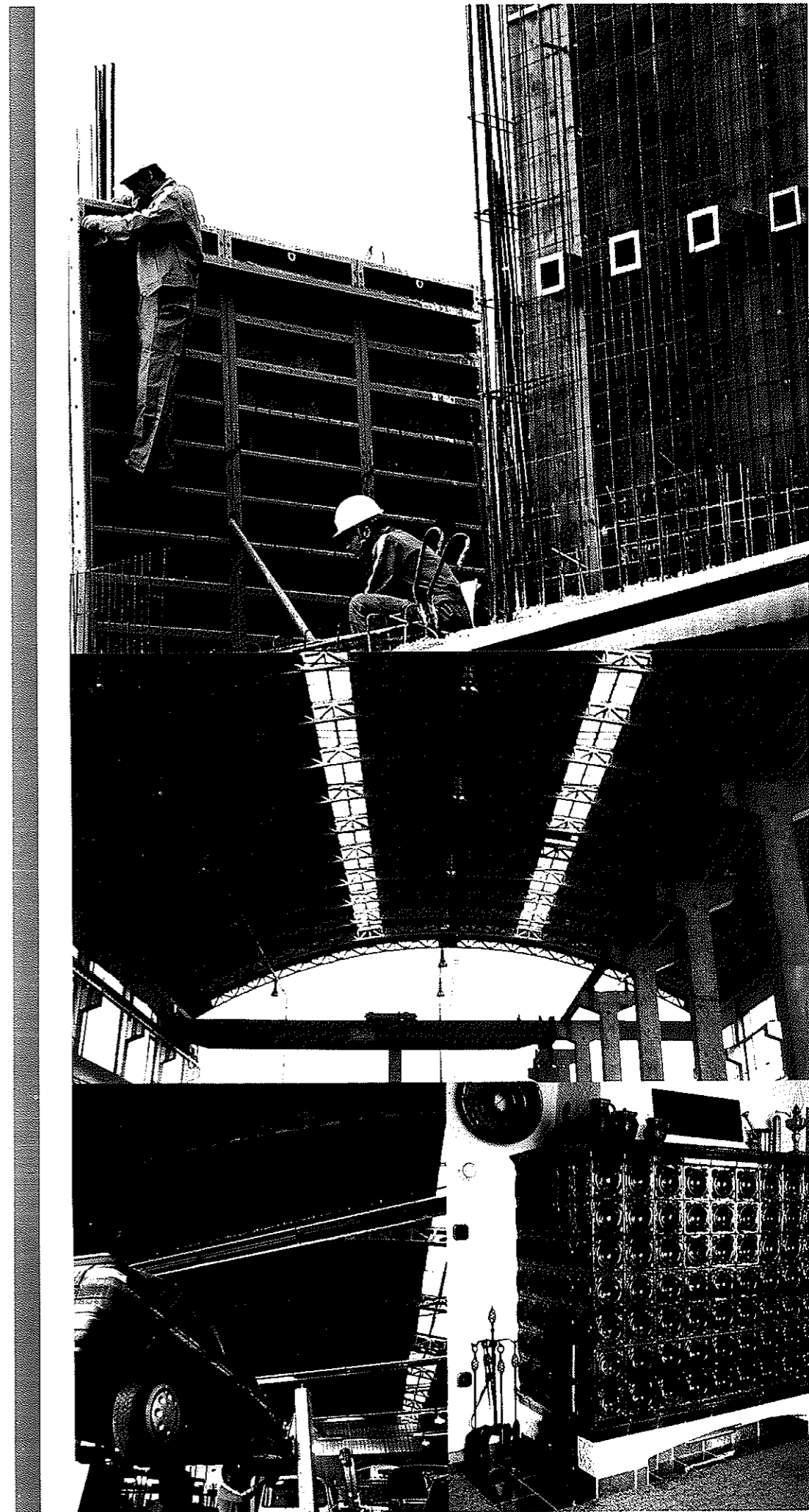
Instalacijske dejavnosti so največ pridobile z zgraditvijo novih proizvodnih prostorov na Cikavi, tako da so sedaj vse na enem kraju, kar omogoča nadaljnji razvoj predvsem v proizvodnji predfabriciranih elementov in sklopov. Razvoj instalacij je usmerjen predvsem v širjenje proizvodnih programov za lastne potrebe in potrebe tržišča.

Instalacijske dejavnosti sestavljata sektor strojne instalacije in sektor elektro instalacije. V okviru prvega delujejo vodovodne instalacije, centralna kurjava in prezračevanje. Na področju strojnih instalacij poteka razvoj proizvodnih programov predfabriciranih sklopov pri toplotni tehniki standardnih sestavljivih elementov za prezračevalno tehniko.

V proizvodnjo sektorja elektro instalacij pa so uvedli izdelavo tipskih električnih razdelilnih omaric na principu modularnega sistema. Sektor se vključuje v nove razvojne programe na področju mikroročunalniškega vodenja procesov v mešalnicah krmil.

Lesna dejavnost

Osnovni proizvod, s katerim je Pionirjeva lesna dejavnost zaslovela doma in v tujini, so harmonika in preklopna vrata. Usmeritev je v razvijanju in dopolnjevanju novih tipov harmonika in preklopnih vrat ter iskanju novih proizvodnih programov, ki bi v sedanjih težkih gospodarskih razmerah omogočili normalno ustvarjanje

dohodka. Dolgoročno načrtovanje predvideva, naj bi vsaj pol letne proizvodnje izvozili.

V zadnjem času smo razvili nov tip preklopnih vrat »Piometa« in prve količine so že prodali na zahodno tržišče. Da bi razširili proizvodni program, so začeli razvijati tehnologijo izdelave lesenih lepljenih nosilcev tipa Pionir 20 in prve že uporabljajo pri opaževanju betonskih konstrukcij.

Žago za razrez lesa, ki dela v glavnem za Pionirjeve potrebe, so obnovili pred nekaj leti. Lesni obrat pesti hudo pomanjkanje proizvodnih in skladiščnih prostorov, kar že moti redno proizvodnjo in zaradi velikih proizvodnih stroškov zvišuje cene. Z združevanjem proizvodnje na enem kraju v večjih prostorih bi ta panoga dosegla večji razmah.

Keramična dejavnost

Ob priključitvi te dejavnosti k Pionirju so bile pečnice edini izdelek Keramike. Proizvodnja je potekala na zastareli obrtniški ravni in v zelo težkih delovnih razmerah. V času energetske krize je bilo moč pečnice prodajati na tujem trgu, zato so v Keramiki takoj začeli posodabljati proizvodnjo, šadrovsko krepiti kolektiv in širiti proizvodne prostore. V dokaj kratkem času so izpolnili zastavljene naloge, tako da imajo možnosti za nadaljnji razvoj in razširitev proizvodnega programa.

Sedaj si močno prizadevajo za izboljšanje kakovosti surovin, ki so mešanice za proizvodnjo pečnic, izboljšanje in pocenitev tehnologije glaziranja, oblikovanje in dizajniranje modernejših pečnic, predvsem za zahodno tržišče, za izdelavo tipskih toplozračnih kaminov z vložki in iščejo nove možnosti v razširitvi proizvodnega programa. Z razvojem novih mešanice surovin, ki so dane možnosti za izdelavo izdelkov visoke kakovosti na področju uporabne in okrasne keramike.

Zaključne dejavnosti

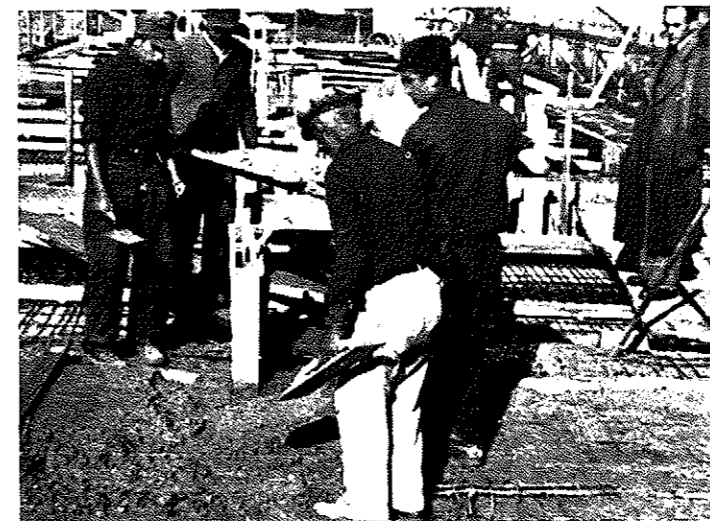
Z ukinitvijo gradbene operative v tozdu Metlika se je dejavnost preusmerila na zaključna dela za potrebe Pionirja in ostalega tržišča. Razvoj zaključnih del je usmerjen v kleparsko, fasadersko, krovsko, pleskarsko in kamnoseško dejavnost. Za ustvaritev boljših pogojev za

razvoj teh dejavnosti bodo zgradili nove proizvodne prostore v Metliki. Adaptirali so kamnoseško delavnico v Gradcu. Poleg običajnih del zaključnih dejavnosti bodo posebne pozornosti deležna specialna dela, po katerih je na trgu veliko povpraševanje. V okviru kleparskih del izvajajo vse vrste klasičnih kleparskih del, dopolnjeni program pa predvideva še izdelavo posebnih elementov v delavnici; pri fasaderskih delih bo poleg izdelave vseh vrst fasad in fasadnih oblog poudarek na izdelavi specialnih toplotno izolacijskih fasad; krovsko dela zajemajo izdelavo vseh vrst kritin ter hidro in toplotnih izolacij na osnovi črne kritine; pleskarska dela pa poleg vseh pleskarskih in soboslikarskih del še izdelavo vseh vrst notranjih in zunanjih oblog; ob izdelavi kamnitih izdelkov po naročilu se bo kamnoseška dejavnost razširila še na izdelavo vseh vrst kamnitih talnih in stenskih oblog.

Pionirjevi prvi tovornjak je bil vojni plen oziroma ostanek vojne. Naši delavci so ga popravili in še dolgo je služil svojemu namenu.

Gradnja tako imenovanih oficirskih blokov v Novem mestu. Se danes dobro služijo svojemu namenu.

gr. ing. Anton Virc

TKI – pomemben člen v verigi

Tozdr Tehnična komercialna inženjering se s ponosom pridružuje slavju delavcev GIP Pionir ob 40-letnici njegovega obstoja in dela. Danes je tozdr TKI kolektiv s 115 zaposlenimi delavci. Organizirani smo kot tozdr posebnega pomena. Naša naloga je, da na ravni delovne organizacije izvajamo in povežemo proces komercialnih in tehničnih priprav za delne in celovite posle, drugače povedano, skrbimo, da imajo proizvodne delovne enote čim bolj optimalno zasledene in izkoriščene proizvodne zmogljivosti, da

s svojim delom lahko dosegajo planirane finančne rezultate. Pri našem delu pa mora biti prisoten še en cilj: to je zadovoljevanje potreb in zahtev trga oz. naših poslovnih partnerjev doma in v tujini.

Za našo DO je značilno, da so njena gradbišča na različnih lokacijah, delujemo domala na celotnem območju Jugoslavije, v veliki meri pa tudi po svetu; objektov je izredno veliko, vsak pa ima svoje značilnosti tako glede rokov izgradnje, vključevanja soizvajalcev, pogojev za delo, finančnih pogojev, uporabe mehanizacije in opreme ipd. V zadnjih letih se nekateri tozdrji vse bolj usmerjajo v izvajanje zaključnih del v gradbeništvu ter industrijsko proizvodnjo gotovih izdelkov in polizdelkov.

Z rastjo celotne DO in prilagajanjem tržnim razmeram se tudi v tozdu TKI postavlja zahteva po spremljanju teh razmer, še več, glede na zaupano funkcijo marketinga lahko naše naloge uspešno opravljamo le, če časovno sproti sledimo nastajajočim spremembam v DO pa na domačem in tujem trgu.

Da bi bili v tozdu TKI kos naštetim nalogam, smo se potrudili in s pomočjo strokovnjakov znotraj in izven delovne organizacije uvedli sodobne dosežke znanosti na področju organizacije dela, to je projektno matrično organizacijo vodenja, za katero lahko trdimo, da je ob polnem prizadevanju strokovnih delavcev upravičila svoj obstoj.

Po sestavljanju zasnove TKI sestavljajo poleg skupnih funkcij in oddelka tržnih komunikacij še pripravljalni sektor, sektor kalkulacij in kooperacij pa komercialno-pravni sektor in sektor za tuji trg, med področji oz. predstavništvi pa Novo mesto, Krško, Ljubljana, Zagreb, Reka, Beograd in komercialno-

tehnični biro v Pripolju, ki ima poleg komercialnih še druge zadržitve.

Tako smo našli glavne funkcije in opravila v tozdu TKI, ki so pogoj za fizično realizacijo gradbenih objektov, ta pa je v pristojnosti operativnih tozdov za gradbena in zaključna dela.

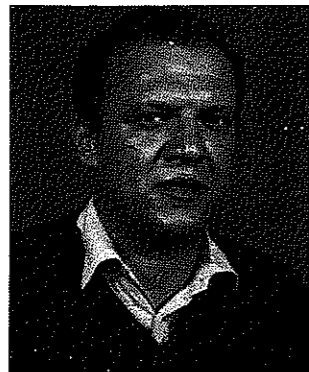
Tozdr TKI je torej pomemben člen v trdni Pionirjevi verigi, v veliki meri pa tudi povezovalac odnosov med našimi poslovnimi partnerji in operativnimi enotami.

Naši uspehi, žal pa tudi neuspehi, se prvenstveno zrealizirajo v doseganju poslovnih rezultatov naših operativcev. Hudo nam je, ako so rezultati slabi, in ne skrbi, samo zadovoljstva, če so dobri. Najpomembnejše je navsezadnje to, da smo deležni velikega zaupanja strokovnjakov in delavcev iz operative pa tudi služb na ravni DO in naših poslovnih partnerjev. Rezultati našega dela kažejo, da tega zaupanja nismo nikoli izkoriščali v slabem pomenu. Naredili bomo vse, da bi bili dosežki še večji.

Nismo sami sebi v namen. Naša hotenja in dejavnosti so tesno povezana z delom Pionirjevih proizvodnih zmogljivosti ter ostalimi strokovnimi službami. V tem smislu kaže prikazati nekaj dosežkov, ciljev, nalog in želja po nadaljnjem razvoju na nekaterih tipičnih področjih.

Gradili smo jugoslovansko industrijo

Jakob Andoljšek

Nastop v tujini

GIP Pionir je ves čas svojega obstoja zavzeto deloval ne samo pri obnovi med vojno porušeni proizvodnih zmogljivosti, marveč tudi pri gradnji novih industrijskih in drugih gospodarskih objektov, ki danes predstavljajo veliko zmogljivost jugoslovanskega gospodarstva. Našeje mo je nekaj objektov delovnih organizacij, v katerih je neizbrisno vklesano tudi ime Pionirjevih gradbincev: novomeške tovarne Krka, Novoteks, Labod, Novoles, Iskrine tovarne v Semiču, Žužemberku, Novem mestu in v Kostanjevici, metliška Beti, krška tovarna rotacijskega papirja, termoelektrarna v Brestanici, Žito na Šmartinski cesti v Ljubljani, RTP Beričevo, objekti II. faze ljubljanske toplarne, Jedinstvo v Zagrebu, Astra Oroslavje, več objektov Rade Končarja v Zagrebu, Plivni objekti S. Marof, ŽTP Slavonki Brod, Podravka Koprivnica, ladjedelnica Ugljan pri Zadru, Eksportrvo Pula, rafinerija Modriča, tovarna avtoopreme Kreševo, Kombiteks Bihač, cazinska tovarna betonskih elementov in opekarna, tovarna kovinske opreme Velika Kladuša, silosi za tovarno glinice v Zvorniku, tovarna stavbnega pohištva v Rožaju. Še in še je po domovini objektov, ki so plod dela Pionirjevih gradbincev.

Pri plasmaju kapacitet vseh tozdov in delovnih skupnosti DO Pionir gre, upoštevajoč značilnosti tujih trgov, za raznoliko, kompleksno in dopolnjujočo se dejavnost, ki je razdeljena na izvajanje investicijskih objektov (v celoti ali po delih), industrijsko kooperacijo in blagovni izvoz.

Po vrednosti proizvoda in kapacitetah je v ospredju kompleksno ali delno izvajanje del na področju gradbene, instalacijske in obrtniške dejavnosti pri izgradnji objektov. S prestrukturiranjem v smeri industrijske proizvodnje naše DO se krepi sposobnost vključevanja in industrijsko kooperacijo, zlasti na področju kovinske predelave. Visok nivo kvalitete in obseg omogočata plasma industrijskih izdelkov (npr. tozda LO) na konvertibilni in klirinški trg pa

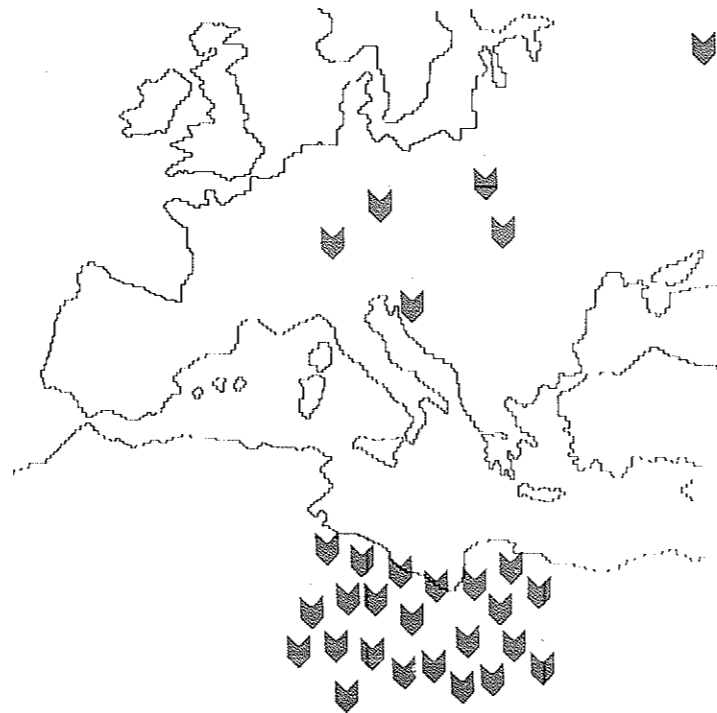

tudi na trge tretjih dežel. Načrtujemo vključevanje vseh tozdov, proizvajalcev polizdelkov oz. končnih izdelkov.

Zahteve po večjem vključevanju v mednarodno delitev dela so objektivna nuja za perspek-

tivni razvoj DO Pionir; gre za usklajenost z dolgoročnimi smernicami razvoja, predvsem za prestrukturiranje gradbene dejavnosti, zato si Pionir prizadeva osvojiti tuji trg.

Čutimo potrebo po nadaljnji reorganizaciji tozda TKI pa tudi

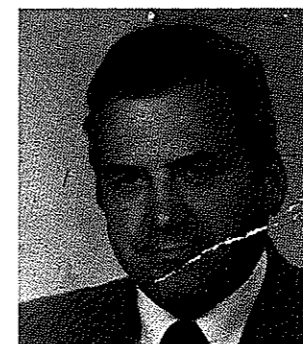
tozdov materialne proizvodnje; pripravljenosti za izboljšave ne manjka, sposobnosti za večje obvladovanje proizvodnje in poslovnih akcij pri osvajanju novih tujih tržišč pa ni povsod na pretek.

Količinsko in vrednostno je DO Pionir pri izvozu že drugo leto na drugem mestu v svoji panogi v Sloveniji. Rezultati pa zdaj, ko je položaj gradbenikov dokaj kritičen, ne zadovoljujejo planskih potreb, ki so zahtevane srednje- in dolgoročno. Da bi zadovoljili potrebe DO in širše družbene skupnosti, si prizadevamo povečati obseg izvajanja investicijskih del v tujini, razširiti industrijske kooperacije na

konvertibilnem trgu in povečati izvoz gotovih izdelkov, predvsem z razširitvijo programa. Pri tem se zavedamo, da ne smemo biti vezani samo na eno deželo, da Pionir že dolgo ni več samo gradbena DO, da so naše možnosti še vedno omejene, bodisi z regulativo ali s skromno lastno materialno bazo, ob tem pa nenehno širimo kadrovsko bazo izkušenih strokovnjakov, in to iz lastnih vrst.

Nastop na tujem trgu ni samo vprašanje poslovnih struktur DO oz. tozda TKI, temveč se morajo z njim ukvarjati prav vsi pionirjevci. Praksa kaže, da je tako. Navzočnost na tujem trgu je neizogibna, zato bo imela večje perspektive, če bomo dopolnili znanje kadrov in razširili strokovne sposobnosti proizvodnih delavcev, če bomo ojačali lastno materialno bazo, če bomo imeli stalni stik s svetovnim trgom, in sicer zaradi znavanja novih smeri razvoja, potreb in sposobnosti, da bi se nato pravočasno prilagajali v proizvodnem in poslovnem programu.

Pionir na svetovnem trgu nastopa v raznovrstnih oblikah, od glavnega izvajalca, samostojnega izvoznika do kooperanta oz. dobavitelja v kooperacijski verigi. Važni so poslovni rezultati, teh ni malo, ob njih postajamo močnejši glede znanja, izkušenj pa tudi finančni uspehi ne izostajajo.

Franc Zupan

Zgradili mesto s 100.000 prebivalci

V obdobju štiridesetih let je pri Pionirju stanovanjska gradnja obsegala 50 do 60 odstotkov letne realizacije. Nekatera leta so ji bila bolj naklonjena, druga manj.

Povemo lahko, da smo od 1961 do 1985 zgradili 870 stanovanjskih objektov z 18.200 stanovanji, od leta 1945 do danes pa prek 21.600 stanovanj. Pri gradnji prvih objektov smo uporabljali klasični način zidanja zidov, razne sisteme enostavnih armiranobetonskih stropov in drugih nosilnih konstrukcij. Čas, konkurenca, vse večje potrebe po stanovanjih, poostreni predpisi in zahtevana kvaliteta so narekovali nove načine gradnje. V letih 1964 in 1965 smo začeli uporabljati tehnologijo litega betona. Ta tehnologija je ustrezala takratnim pogojem, narekovala pa je investicija vlaganja v strojno opremo in opaže. V tem času smo se tudi odločili, da bomo začeli z gradnjo stanovanjskih objektov za trg. Treba je bilo ojačati lastni projektivni

biro s strokovnjaki s področja stanovanjske gradnje. Pri tem smo uspeli, saj so naši projektanti uspešno načrtovali objekte na urbanistično določenih lokacijah. Sposobnost, da lahko zgradimo in prodamo stanovanjski objekt oz. stanovanje od idejne zasnove do ključa, nam je omogočala povečan obseg stanovanjske gradnje na območju Novega mesta, Ljubljane, Krškega, Brežic, Zagreba in Reke.

Spremljali smo realizacijo številnih objektov, zgrajenih po opisani tehnologiji, in prišli do sklepa, da moramo iti korak naprej. Uvedli smo sistem tunelske gradnje z uporabo outinrod jeklenih opažev. Ustanovljene in usposobljene so bile delovne skupine, ki so po vnaprejšnjem določenem taktu postavljale opaže, polagale armaturo ter elemente podometne vodo- in elektroinstalacije, stene in stropce pa zabetonirale. Fasadne stene in lože smo pri prvih objektih pozidali s siporeks

bloki. danes pa so fasade zvečinoma izdelane iz montažnih fasadnih plošč. Ta način gradnje nam omogoča tipizacijo posameznih elementov, kot so stopnišča, sanitarni vozli, obdelave tlakov, sten in stropov. Dosegli smo, da so stanovanjski objekti grajeni po sodobni tehnologiji, kvalitetno, arhitektonsko lepo zasnovani, ustrezajo pa zahtevam predpisov, potrebam investitorjev oz. kupcev.

Raziskava trga in lokalne značilnosti posameznih krajev so narekovala gradnjo manjših enot. Opisani sistem gradnje nam je omogočil gradnjo tipske vrstne hiše VH 360. Zgradili smo skoraj 600 enot.

Za stanovanjsko gradnjo pri nas je bilo značilno, da smo stremeli za ekonomično hitro in kvalitetno gradnjo. Vseskozi smo iskali in uspešno uporabljali naj-sodobnejše načine gradnje, upoštevali nove predpise gradbene fizike, požarno in potresno varnost, skratka, sledili smo novim tehnologijam in tehnični zakonodaji.

Ob upoštevanju dejstva, da moramo graditi racionalno, smo tudi stanovanja zasnovali tako, da smo izkoristili vse uporabne stanovanjske površine. Določene izkušnje o racionalni izgradnji komunalne opreme stavbnega zemljišča in o racionalnem projektiranju in izgradnji stanovanjskih objektov so nam omogočile, da smo se kot enakopraven partner leta 1974 vključili kot dejavnik stanovanjske gradnje pri ustanovitvi samoupravnih stanovanjskih skupnosti.

Leta 1974 in 1975 smo sodelovali pri izdelavi samoupravnih sporazumov o gradnji stanovanj v občinah, kjer je imela interes naša gradbena operativna. Iz leta v leto se dopolnjuje ustrezna zakonodaja na področju stanovanjskega gospodarstva in daje poudarek pomembnosti te panoge gospodarstva. Tako smo leta 1980 sprejeli zakon o temeljnih sistemih cen in družbeni kontroli cen, leta 1981 oz. 1983 pa zakon o stanovanjskem gospodarstvu. Tu dva zakona zadevata temeljna vprašanja formiranja

prodajnih cen, investitorstva pa tudi spremljanje in financiranje družbeno usmerjene stanovanjske gradnje. Za graditelje stanovanj bo zdaj gotovo pomemben sprejem srednjeročnega programa stanovanjske gradnje na ravni občin in republike.

Upoštevati moramo, da je s sprejetjem samoupravnih sporazumov o temeljnih sistemih cen in družbeni kontroli cen, leta 1981 oz. 1983 pa zakon o stanovanjskem gospodarstvu. Tu dva zakona zadevata temeljna vprašanja formiranja prodajnih cen, investitorstva pa tudi spremljanje in financiranje družbeno usmerjene stanovanjske gradnje. Za graditelje stanovanj bo zdaj gotovo pomemben sprejem srednjeročnega programa stanovanjske gradnje na ravni občin in republike.

Kje je planirana stanovanjska gradnja, to je znano našim stalnim investitorjem, ki nam zaupajo in so nam do sedaj omogočili realizirati obsežno stanovanjsko gradnjo.

V Novem mestu smo zgradili preko 2.900 stanovanj. Prvotni investitor je bil stanovanjski sklad občine, večje število stanovanj je bilo zgrajenih za potrebe JLA, delovnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti. Od leta 1963 smo večji del

stanovanj gradili kot gradnjo za trg. S sprejetjem zakona o stanovanjskem gospodarstvu pa je investitorstvo prevzela samoupravna stanovanjska skupnost. Poudariti moramo, da je sodelovanje uspešno in zagotavlja realizacijo planirane stanovanjske gradnje. Uspešna izgradnja 1. faze stanovanjske soseske Irča vas-Brod to potrjuje.

V Metliki, Semiču in Ozlju smo za potrebe združenega dela in samoupravnih stanovanjskih skupnosti zgradili 250 stanovanjskih enot.

V Ljubljani smo s stanovanjsko gradnjo pričeli leta 1956, do sedaj pa zgradili prek 5.400 stanovanj. Stanovanja smo gradili v Šentvidu, v stanovanjski soseski Šiška, kjer je bilo realiziranih največ stanovanj. Nadalje smo gradili v občinah Moste, Bežigrad, Vič in vrstne hiše na Vrhniki. Trenutno gradimo skupaj z Gradisom stanovanjske objekte v Fužinah in prek Giposa stanovanjski objekt Zigurat v Šiški. Prve objekte smo gradili za potrebe JLA, nato smo gradili za stanovanjski sklad posameznih občin. Največ stanovanj smo realizirali v

okviru sestavljene organizacije združenega dela ZGP Giposs.

V občinah Krško, Brežice, Sevnica in na Senovem smo zgradili 2.700 stanovanj. Glavni investitorji so bili tovarna celuloze Djuro Salaj, stanovanjski sklad in samoupravne stanovanjske skupnosti občin.

V Zagrebu, Veliki Gorici, Samoboru in Zaprešiču smo zgradili 1.260 stanovanj za potrebe JLA, združenega dela in stanovanjske skupnosti.

Večje število stanovanj je bilo zgrajenih na Reki, 2.460 enot, in sicer na lokacijah Rujevica, Zamet, Drenova, Srdoči in Škurinska Draga. Del teh stanovanj smo realizirali skupaj z Adriamontom, del v okviru sozda Adriagradnja in Adriagradnja-commerce. Stanovanja smo gradili tudi v Novigradu in Poreču, 1.450 stanovanjskih enot.

V Sarajevu smo zgradili 350 stanovanj, ki so bila prvotno uporabljena za udeležence olimpijskih iger, kasneje pa za delavce združenega dela iz Sarajeva. Naša gradbena operativna je sodelovala tudi pri obnovi 25 stanovanjskih objektov, poškodovanih ob potresu v Skopju. V Cetinju smo skupaj z Ingradom zgradili 110 stanovanj za potrebe skupnosti za obnovo Cetinja.

Še bi lahko naštevali obnove stanovanjskega fonda in gradnjo manjših stanovanjskih objektov; pri teh beležimo 2.130 stanovanjskih enot.

Okvirni pregled dejavnosti Pionirja na področju stanovanjske gradnje potrjuje, da smo se 40 let zavzemali za gradnjo po sodobnih tehnologijah, za kvaliteto, doseganje dogovorjenih rokov, zgrajeni stanovanjski fond pa zadostuje za mesto s 100.000 prebivalci.

Vzporedno z jačanjem delovne organizacije pri izgradnji

Jože Lukan

Dve desetletji turistične gradnje

Leto 1965 je bilo prelomno v razvoju in rasti delovne organizacije; domači trg je postal naenkrat premajhen in nujno je bilo treba poiskati nova tržišča, na katerih bi lahko plasirali svoje kapacitete.

Rezultat takih prizadevanj so naši prvi koraki v izgradnji hotelsko-turističnih objektov na jadranski obali; zrelostni izpit pri gradnji tovrstnih objektov smo uspešno opravili v letih 1965 in 1966 v Zeleni laguni pri Poreču. Sprejete obveznosti je kolektiv Pionirja uspešno izpolnil, in to kljub neizkušenosti strokovnih kadrov in ob dokaj slabi opremljenosti z mehanizacijo.

Izkušnje na prvih tovrstnih objektih so pokazale predvsem potrebo po sodobnejših strojih za zemeljska dela in bolj ekonomski uporabi opažnega materiala. Tako smo v naslednjih podobnih akcijah pri gradnji hotelsko-turističnih objektov v Šibeniku in na Hvaru izvajali težka zemeljska dela s pomočjo za taka dela usposobljenih kooperantov ter pri tem pridobivali potrebne izkušnje. S slednjimi in z nabavo nove mehanizacije smo pri vseh kasnejših tovrstnih gradnjah sami uspešno izvedli vsa zemeljska dela in s tem omogočili normalni potek gradbenih, obrtniških in instalacijskih del.

Vzporedno z jačanjem delovne organizacije pri izgradnji

hotelsko-turističnih objektov se je razvijala tehnologija opažev. Od prvih objektov, kjer smo za opaže porabili ogromne količine lesa, smo prešli na uporabo montažnih panojev, še kasneje pa na uporabo kovinskih opažev.

Prvi uspehi DO Pionir pri izgradnji hotelsko-turističnih objektov niso ostali brez odziva. Ime Pionir je postajalo iz leta v leto bolj znano, to ime je pomnilo garancijo za kvaliteto in pravočasno dograditev objektov.

Rezultat renomeja, ki si ga je kolektiv Pionirja pridobil, so zgrajeni hotelski objekti širom domovine in tudi na tujem. Pridne roke naših gradincev in mnogih kooperantov so pustile uspešne stvaritve na območju Poreča, Vrsarja, Malega Lošinja, Raba, Šibenika, Hvara, Herceg Novog, Petrovca, enako tudi v Notranjski domovini, saj hoteli v Rogoški Slatini, Šmarjeških Toplicah, na Čatežu in Otočcu, v Dolenjskih Toplicah, Novem mestu in drugih krajih stojijo kot spomeniki težko prehojeni razvojni poti naših gradincev.

Prizadevanja naše delovne organizacije pri gradnji tovrstnih objektov so bila kronana z uspešno dograditvijo hotela Kasprovy v Zakopanah in hotela Vera v Varšavi. Oba omenjena

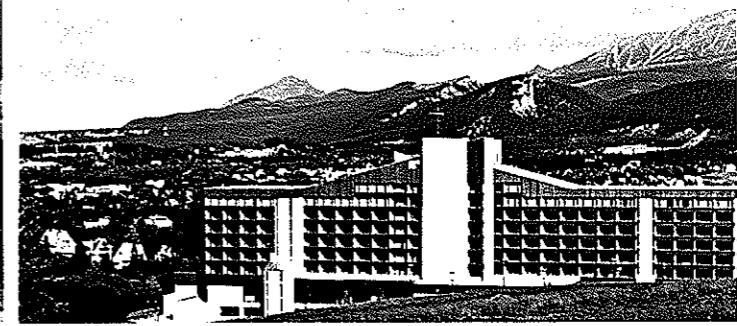
hotela sta bila zgrajena v celoti iz jugoslovanskih materialov, na podlagi naših projektov in povsem opremljena z opremo jugoslovanskih proizvajalcev.

Z razvojem celotne jugoslovanske družbe se je v sedemdesetih letih pokazala potreba po izgradnji turističnih kapacitet na jadranski obali za domačega gosta, za delovnega človeka našega združenega dela. Bili smo prvi, ki smo prisluhnili tej potrebi in z organiziranjem in vključevanjem naše DO v poslovno skupnost Evroturist iz Poreča po sistemu »inženiring« uspešno zgradili turistično naselje Červar-Porat, še pa gradimo podobno naselje Mareda. Enako smo v interesu našega delovnega človeka samostojno po sistemu »inženiring« zgradili turistično naselje Miholašica na otoku Cresu.

Ko praznujemo 40-letnico rasti in razvoja delovne organizacije, ne moremo mimo drugega jubileja, ki je bistveno povezan z razvojem delovne organizacije. To je 20-letnica prvih korakov pri izgradnji hotelsko-turističnih objektov. S ponosom lahko povemo, da smo vseh 20 let prisotni pri tovrstni izgradnji na Poreški rivieri. Kdor pozna konkurenčni boj za gradbena tržišča, ve, da smo se obdržali na tem zahtevnem trgu le zaradi kvalitete, spoštovanja rokov izgradnje in tekočega spremljanja novih tehnologij. Naša prednost je bila vedno le v vodilu, da smo vselej »korak pred drugimi«. Samo tak odnos do dela in razvoja nas uvršča med največje izvajalce hotelsko-turističnih objektov. Dokler bo naše delo tako, bo tudi ime Pionir pomenilo zaupanje pri naših poslovnih partnerjih.

Pred začetkom gradnje stadiona Bratstva in enotnosti v Novem mestu je Pionir priredil »terensko« motoklasično dirko.

Toni Vovko

Od propagande do oddelka tržnih komunikacij

Še pred nekaj leti smo v gradbeništvu in tudi v naši delovni organizaciji gledali na ekonomsko propagando kot na breme in strošek, ki pač zaradi vsesplošne navade morata biti. Delo propagandista je bilo razdeljevanje značk in nalepk ter nekaj novoletnih čestitk, tu in tam še kakšen reklamni oglas. Toda razmere in poslovna usmeritev naše delovne organizacije so kaj hitro zahtevali prilaganje tržnim zakonitostim in spremembe tudi na tem področju.

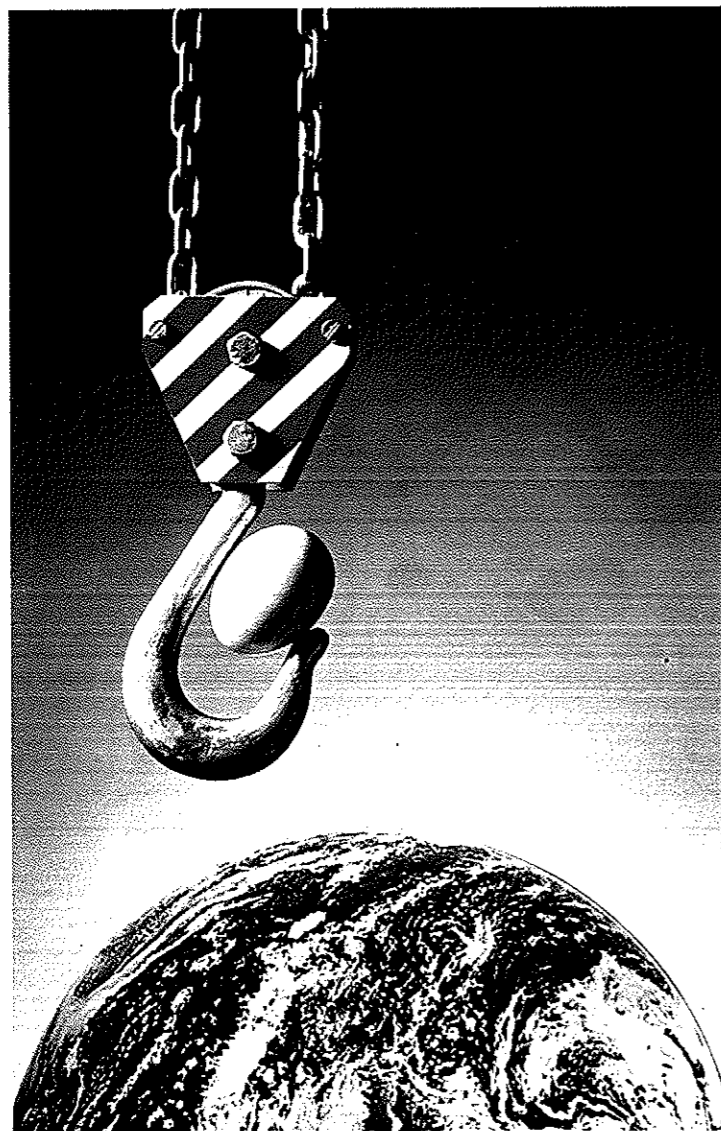
Nekako po letu 1970 smo bili prisiljeni razviti močan oddelek, sposoben ugoditi zahtevam trga. Močna je bila predvsem potreba po čim boljši informiranosti trga o naših zmogljivostih in sposobnostih, kajti le tako je Pionir počasi, a vztrajno prihajal do ušes investorjev. Še bolj pa je bil oddelek potreben v tako imenovani drobnih proizvodnji. Pred leti so bila harmonika vrata edini izdelek te vrste, a še ta se je, kot radi pravimo, prodajal sam od sebe. Zaostrene gospodarske razmere in nizka kupna moč pa so dobesedno zdesetkali možne kupce. S preusmeritvijo na gradnjo za trg je narasla potreba po dobrem tržnem komuniciranju, če smo hoteli naše nove proizvode spraviti v promet, naj bodo to mešalci, opaži, impulzni releji, alarmne naprave ali keramične ploščice in podobno. Nujno je bilo treba vzpostaviti živ stik s kupci in porabniki naših proizvodov in storitev. Strokovno in reklamno gradivo o novih proizvodih in storitvah je bilo prvo, s čimer smo seznanili javnost in še posebej trgovce, ki jih zvečine prodajajo. Izvedli smo tudi veliko akcij in sejmov doma in na tujem. Vse je v zadnjih letih dalo dokaj lepe rezultate, ki se dajo tudi izmeriti in ovrednotiti s številkami.

Uveljavljanje imena Pionir in dobro organiziran stik z jav-

nostjo pa ves čas ostajata osnovna naloga. Na tem področju smo v preteklosti, kar lahko mirne vesti zapišemo, orali ledino v jugoslovanskem gradbeništvu. Od drugih nismo mogli dobiti skoraj nobenih izkušenj, saj smo prvi začeli snemati strokovne in reklamne filme, za katere smo prejeli celo mednarodne nagrade.

Toda čas zahteva iz dneva v dan nove prijeme in več znanja. Mi kljub težavam ohranjamo stik s časom in, kot nam dokazujejo sejmi tržnih komunikacij, še

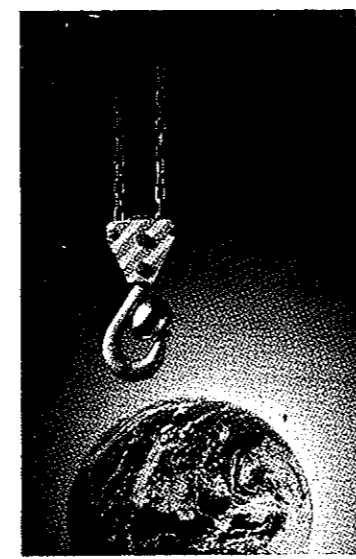
vedno uvajamo nove, sodobnejše prijeme in metode dela na našem področju. To je nujnost! Zakoni trga so neusmiljeni, zato so za uveljavitev delovne organizacije in njenih proizvodov ter storitev potrebne dobre in predvsem učinkovite akcije na vseh področjih tržnega komuniciranja. Gotovo ni vedno lahko, še posebno na tujih trgih, kjer vladajo nam dokaj neznane zakonitosti komuniciranja, vendar pa imamo tudi izkušnje s prvih srečanj na sejmi v tujini in ni strahu, da ne bi zmogli

uspešno in dostojno predstaviti naše delo, uspehe in proizvode tudi drugod po svetu.

V tej kratki predstavitvi našega dela nikakor ne smemo pozabiti na bogat arhiv, ki ga iz leta v leto marljivo dopolnjujemo. V arhivu je preko 6.000 fotografskih dokumentov, na kilometre filmskega traku in številni drugi dokumenti, ki smo jih zbrali o razvoju in rasti naše delovne organizacije od njenih prvih korakov do danes. Arhiv predstavlja neizčrpen vir za spoznavanje zgodovine naše organizacije, je pa tudi pomemben delček mozaika razvoja dolenskega in slovenskega gospodarstva.

Za konec bi rad zapisal samo še tole misel. Vsakodnevno nas, ki nosimo na svojih delovnih oblekah napis Pionir, mora biti propagandist našega kolektiva, da bo jutrišnji dan za vse boljši in uspešnejši.

Jože Mlakar

Projektivni biro, prodaja pamet, strokovnost in izkušnje

V GIP Pionir dela okoli 80 projektantov, in sicer v tozdu Projektivni biro s sedežem v Novem mestu in v dislociranimi oddelkoma v Ljubljani in Zagrebu. Po številu zaposlenih spadamo med najmanjše Pionirjeve tozde, po strokovnih zmogljivostih pa smo med najmočnejšimi.

Registrirani smo za izdelavo vseh vrst tehničnih dokumentacij gradbenih objektov, gradbenih inštalacij in nizkih gradenj, usposobljeni pa za uspešno reševanje problemov različnih tehnologij, ki spremljajo vsak zahtevnejši industrijski ali kak drug objekt.

Delo projektanta je še posebno v današnjih razmerah izredno dinamično, zahteva hitre odločitve, optimalne rešitve s stališč ekonomike, funkcionalnosti in estetike, zahteva korektno odnose z investitorji, spoštovanje gradbene zakonodaje, sodelovanje na vseh ravneh. Projektant mora biti nekaj korakov naprej v svojih razmišljanjih, iskati mora boljše, cenejše rešitve, ob tem pa slediti najnovejšim dosežkom v svetu in jih prenašati na domača tla.

Projektivni biro ima za seboj lepo število dobro izvedenih projektov. Ni malo takšnih, pri katerih smo dosegli res optimalne ekonomske in funkcionalne rešitve ter zanje prejeli tudi priznanja.

Prodajamo pravzaprav pamet, strokovnost, izkušnje. Družba, ki je šele na pragu tehnološkega razmaha, začenja postopoma ceniti naše delo; enota dela pač ni samo kubični meter betona, temveč so tudi tista prizadevanja, ki so ta beton rodila. Zato dosledno sledimo zahtevam tehnološkega razvoja gradnje in v delovni organizaciji sodelujemo pri razvojnih zamislih. Prav ta povezava med dejavniki razvoja v delovni organizaciji in Projek-

tivnim birojem bi se morala izboljšati.

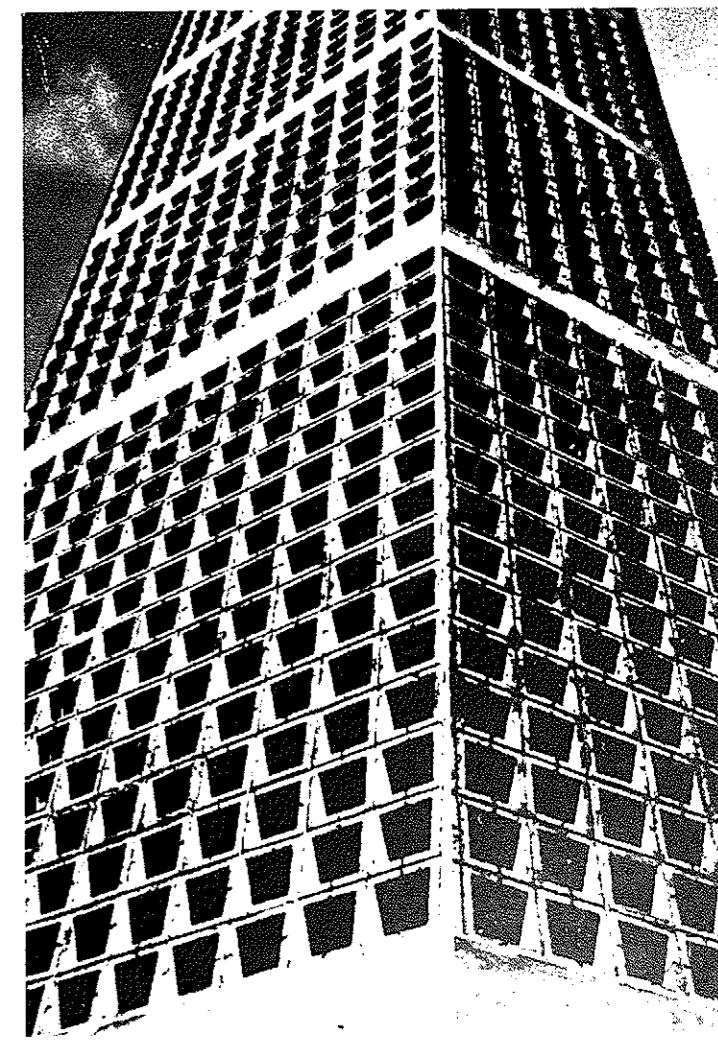
Pogosto nastopamo skupaj s Tehnično komercialno in inženiringom pri večjih ponudbah ali pri že pridobljenih nalogah. V takem delu in sodelovanju se skozi leta oblikuje projektant, ki lahko pomembneje vpliva na končni uspeh realizacije in finančni učinek. Tudi tovrstno povezovanje bi morali še okrepiti za dobrobit vse delovne organizacije.

Večkrat se zastavlja misel, ali je sedanja organiziranost zares najboljša in ali nam zaostrene gospodarske razmere ne narekujejo drugega organiziranosti.

Neurejene gospodarske razmere v Jugoslaviji in vse težje pridobivanje dela v tujini povzročajo največ težav prav v naši panogi, zato je razumljivo tudi neugodno vzdušje med delavci našega tozda. Strokovnjaki si pogosteje kot prej iščejo delo v drugih, bolj perspektivnih dejavnostih. Na pripadnost in zavest ni mogoče več trkati, časi pač niso več takšni, ko sta bila oba živa v ljudeh. Danes moramo zavest nadomestiti s čim drugim, naj bo to boljše delo, večja disciplina, večja delovna učinkovitost, boljše izkoriščenost delovnega časa, boljše opremljenost, boljše delovne razmere, prehrana ipd. To so, trdno sem prepričan, notranje rezerve našega tozda. Z normalnim pridobivanjem del, s povezovanjem in dobro organiziranostjo v delovni organizaciji in zunaj nje bi si kljub težkim gospodarskim razmeram lahko zagotovili potreben dohodek in akumulacijo.

V preteklih desetletjih našega obstoja smo se spopadali z vrsto težav, od pridobivanja strokovnega kadra za projektantsko dejavnost do prostorskih težav ob nenehni rasti zaposlovanja. Dodatne težave nam je delalo neprestano spreminjanje zakonodaje na področju gradnje

objektov, gradbene fizike, potresnih predpisov, vedno novih in zahtevnejših predpisov pri projektiranju inštalacij. In tu so še inflacija, dvig življenjskih stroškov, nesorazmerna rast materialnih stroškov. A vsemu smo bili kos. Pridobili smo si dober strokovni kader, iz malih in organizacijsko nepovezanih poslovnih prostorov smo se preselili v novo stavbo na Cesti herojev, strokovno se dodatno usposabljam, sledimo razvoju tehničnih dosežkov in zakonodaje, pripravljamo in izživljamo izredne rasti tehnologije in se temu primerno opremljamo. Lahko bi rekli, da smo pripravljani, da tudi v težjih gospodar-

skih razmerah zagotovimo sedanjim in bodočim delavcem našega kolektiva normalno delo in primeren zaslužek. Da bo tako tudi ostalo, pa bo moral prav vsak član kolektiva vložiti v delo vso svojo strokovnost, popolnoma izkoristiti delovni čas, se nesebično in ustvarjalno vključevati v skupinsko delo in samoupravno odločati o rezultatih svojega dela.

Ali bo dovolj dela? Perspektive vidimo poleg klasičnega projektantskega dela v aktivnem strokovnem delu pri uvajanju novih in bolj ekonomičnih tehnologij v vseh delovnih organizacijah novomeške občine, znotraj naše delovne organizacije pa predvsem v uvajanju nove tehnologije a. b. montažne konstrukcije, gradnji prednapetih montažnih konstrukcij za mostove in za objekte z večjimi razpjetinami itd.

Upamo, da bomo z našimi strokovnimi in tehničnimi zmogljivostmi uspešno sodelovali v razvoju celotne delovne organizacije GIP Pionir.

Jože Barič

Nagradimo vsak predlog in idejo

Gospodarska kriza v nerazvitem in srednje razvitem svetu je pustila posledice tudi v našem gospodarstvu. Gradbeništvo je zaradi zmanjševanja naložb med prvimi začutilo posledice novih razmer na tržišču.

Krizne razmere gospodarjenja zahtevajo nov način dela, sodobnejši nastop na tržišču, večje tehnološke zmožnosti in hitre prilagajanje zahtevam trga. Praksa je pokazala, da je novim nalogam kos samo tisti, ki zna z lastnimi strokovnimi zmogljivostmi, izkušnjami in dobro organizacijo dela pravočasno in tekoče reševati problematiko. Inventivna dejavnost veliko prispeva k temu.

Zaradi prevelike navezanosti našega gospodarstva na tuje tehnologije, je bilo domače strokovno in intenzivno delo zanemarjeno in zapostavljeno. Spoznanja in potrebe so nas privedli k oživiljanju intenzivne dejavnosti. Leta 1975 smo sprejeli pravilnik o inventivni dejavnosti in imenovali komisijo za inventivno dejavnost. Začetki so bili skromni. Temu so botrovali: dislocirano, bolj ali manj terensko delo, mnenje, da je inventivni predlog lahko samo tisti, ki predstavlja velike dosežke, problemi in neznanje pri pripravi podatkov. Delavci so se težka odločali za prijavljanje svojih predlogov.

S spremembami pravilnika o inventivni dejavnosti in s spremenjeno miselnostjo, da je vsak predlog in ideja lahko koristna, se je slika inventivne dejavnosti v Pionirju po letu 1983 močno spremenila. Veliko je pripomogla tudi edinstvena akcija Imaš idejo – na dan z njo.

Število predlogov se je bistveno povečalo. Nagradimo vsak predlog in idejo ne glede na trenutno uporabnost. Bolj kakovostni predlogi dobijo status inventivnega predloga in jih nagradimo v skladu s pravilnikom. Manj kakovostne predloge ocenimo kot ideje in jih nagraju-

jemo mimo pravilnika s pavšalno nagrado, kot jo določi delavski svet.

O uspehah zgovorno pričajo sledeči statistični podatki o inventivni dejavnosti pri Pionirju:

leto	št. inv. predl.	št. idej	pričakovana letna gosp. korist	izplačane nagrade
1977	2		2.000.000	51.000
1978	4		4.000.000	109.300
1979	0			
1980	1			60.000
1981	4		2.000.000	33.500
1982	3		1.957.622	41.200
1983	7		2.000.000	136.000
1984	14	10	5.000.000	260.000
1985	27	21	18.000.000	820.000

(ni v cel. obrač.)

Številke lahko dopolnimo še z naslednjimi podatki, ki so tudi dovolj zgovorni. Šest registriranih inventivnih predlogov je patentno zaščiteno pri Patentni pisarni v Ljubljani, kar 20 delavcev iz naše delovne organizacije pa je že prejelo priznanja novomeške in krške občinske raziskovalne skupnosti.

Obnova Novega mesta leta 1946.

Na začetku je bilo nič

Težka in dolga leta druge svetovne vojne so minila in naše ljudstvo je takoj začelo novo bitko: obnoviti porušeno domovino. Zaživela je edinstvena solidarnost, ki bi ji težko našli primere v svetu, ko so naši ljudje pomagali drug drugemu. Mladina je začela organizirati delovne brigade in šla gradit ceste, železnice, prekope in tovarne. Tudi v Novem mestu je bilo tako. Že 14. julija 1945 so meščani, skupaj z vojaki, začeli odstranjevati bunkerje in cestne odstranke (piramide), ki jih je postavil sovražnik okrog mesta, da se je v njem počutil bolj varnega.

Dan za dnem so šolarji in dijaki čistili in odstranjevali ruševine, v popoldnevih pa so delo nadaljevali meščani. Tako je bilo

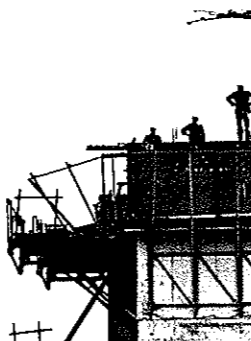
mesto počiščeno in je čakalo na obnovo in nove gradnje. Tu pa se je v prvih letih zataknilo in ni šlo tako hitro kot so šla očiščevalna dela, dokler ni v zadnjih letih gradnja kar »podivjala«, kar se zlasti občuti pri komunalnih in drugih potrebah. V prvih letih po osvoboditvi so bile skoraj dan za dnem razne manifestacije in obiski tujih delegacij so si sledili drug za drugim. Udarniške akcije so se razširile še na pripravljanje drv in Pionir jih je pripravil kar 1800 metrov. Člani sindikalnih podružnic in raznih ustanov pa so pomagali nalagati drva na kamione.

Obvezne in stalne so bile akcije zatiranja koloradskega hrošča, nekaj let pa je tudi trajalo nabiranje bukovega žira v Rasnem in v gorjanskih gozdovih. Zelo zanimive so bile akcije čiščenja sadnega drevja v opušenih kočevskih vaseh, obiranje sadja in spravila krme. Med tem delom pa je bila izvedena zamenjava denarja, opravljene volitve in v hudomušnem sprevedu Novo-meščanov tudi pokop monarhije. Tako je bilo dan za dnem nekaj vznemirljivega, dokler se niso prva vojna leta ustalila in prešla v navaden tok življenja.

V Hercegovem gradimo hotel za 410 milijonov dinarjev

5. junija je bila v gostinskem podjetjem BOKA v Hercegovem v Črni gori podpisana pogodba, po kateri bo SGP PIONIR gradilo v Hercegovem novi hotel »Plaža« v vrednosti 410 milijonov din. Ker je občina Hercegovci pobratena z občino Novo mesto, so se slovesnoti ob podpisu pogodbe udeležili razen obeh udeležencev podjetij tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij obeh občin in občinskih skupščin.

Glasilo Pionir, 14. julija 1980

Regulacija Sodražice leta 1946. Med delavci so tudi nemški vojni ujetniki.

Ervin Poredoš

Investicije se prilagajajo tokovom v gospodarstvu

Leto 1986 je za delovno organizacijo GIP Pionir slavnostno, je pa tudi prelomnica v nadaljnjem razvoju in hkrati priložnost, da vsestransko analiziramo stanje in na osnovi analize odpravimo ozka grla v poslovanju, izberemo prave programe in tako začrtamo smeri nadaljnega razvoja. Napačno bi bilo, če bi ob tej priložnosti osvetlili samo lepšo stran prehojene poti.

Investiranje je pomemben del takšne analize, saj so naložbe eno od osnovnih gibal razvoja vsake države oziroma gospodarstva. Metode in oblike centralizacije in koncentracije sredstev akumulacije so osnovni vzvod vsakega sistema razširjene reprodukcije, zato je osrednje vprašanje razvoja vsake organizacije združenega dela, kako zagotoviti akumulacijo oziroma kreditiranje razvoja, kako zagotoviti zadostno maso akumulacije za financiranje investicij kot pogoj za večjo produktivnost in večji realni dohodek, kako zagotoviti mobilnost in pravilno usmerjanje akumulacije.

Od uspešnega uresničevanja 'ch nalog je odvisna hitrost razvoja. Za gradbeništvo je poleg

lastne akumulativnosti odločilnega pomena tudi sposobnost investiranja drugih panog oziroma splošna akumulativna sposobnost celotnega gospodarstva.

Splošna smer razvoja Pionirja je torej odvisna od gibanj drugih panog gospodarstva in njihovih možnosti investiranja ter od lastnih sposobnosti. Dosedanji razvoj je bil razmeroma dinamičen. Prilagajali smo se tokovom v gospodarstvu, posel pa je cvetel, ko se je v družbi veliko investiralo, in obratno seveda. V skladu s tem je tekla tudi naložbeno politika v Pionirju. Ko je bilo več dela, smo več investirali.

Delež investicij v dohodku oziroma celotnem prihodu je odvisen od načina in vrste proizvodnje. V gradbeništvo je opremljenost s tehničnimi sredstvi (stroji, s katerimi razpolaga delavec) nižja, kot je v drugih panogah, zato je razumljivo, da je delež investicij razmeroma nizek. Giblje se med 2 in 5,5 odst. bruto realizacije. V zadnjih letih je nekoliko višji, kot je bil v petdesetih in šestdesetih letih, predvsem zaradi uvajanja novih tehnologij in ustreznega zmanjševanja ročnega dela.

Za povečanje produktivnosti in večjo rast dohodka torej moramo povečati delež sredstev za investiranje v bruto realizaciji.

Kar se tiče mobilnosti akumulacije, ni bilo večjih težav do nastanka tozdog. S tozdi pa so se pojavili različni interesi, ki so večkrat ovirali pri združevanju investicijskih sredstev na ravni delovne organizacije. Usmerjanje investicijskih sredstev v najbolj donosne naložbe nam poleg heterogenosti interesov tozdog otežkoča tudi sedanja zakonodaja (zakon o zagotavljanju trajnih obratnih sredstev). Akumulacija je v posameznih tozdogih razmeroma majhna, zato je združena in usmerjena v najbolj betavnejše programe omogoča pomembnejše razvojne premike.

V zadnjem času postaja ozko grlo v razvoju velik delež investicij v objekte, kar sicer ni bilo značilno za investiranje v prvih tridesetih letih razvoja, ko se je vlagalo predvsem v opremo.

Sedanja struktura naložb je predvsem posledica poslovne politike pred desetimi oziroma dvajsetimi leti, ko v obdobjih konjunktore, v katerih je bilo zadosti dela in konkurenčnost zanemarljiva, niso vlagali ostan-

kov dohodka v razširjeno reprodukcijo, to je v proizvodne in upravne prostore in v večanje premoženja. Ker se je Pionir nenehno širil, so naenkrat postale proizvodne in tudi upravne kapacitete premajhne. Nastale so potrebe po gradnji novih proizvodnih in upravnih prostorov, hkrati pa je prišlo do bistvenih zunanjih sprememb, ki so sprožile nujno po prestrukturiranju in spreminjanju proizvodnih programov.

V obdobju 1980 – 1985 smo investicijska sredstva usmerjali v izgradnjo objektov. Omenimo te večje naložbe: tovarna Togrel, objekt za vzdrževanje mehanizacije, nabava novih peči ter izgradnja proizvodnih prostorov Keramike, hala na Cikavi, poslovna stavba v Ločni in Bršljinu, nabava novega računalnika IBM, proizvodni in upravni prostori v Metliki (naložba še teče).

Zanemarili pa smo obnavljanje opreme, strojev in naprav. V tem srednjeročnem obdobju 1986 – 1990 bomo morali torej v naši naložbeni politiki narediti nujen premik in predvsem več vlagati v opremo. Ključni problem pa bo seveda, kako zagotoviti zadostno maso akumulacije.

Karel Vardijan

Strukturne spremembe v finančni politiki

Poleg nabavne, kadrovske in proizvodne moramo v poslovnem sistemu v enaki meri upoštevati tudi finančno funkcijo in ji, še posebno v zadnjem času, nameniti nekaj več pozornosti. Denar je namreč dobil svojo ceno in z njim moramo pametno gospodariti, dokler bomo imeli tržno gospodarstvo.

Obstoj naše delovne organizacije se časovno ujema z razvojem nove Jugoslavije in novih družbeno-ekonomskih odnosov, zato so se razvojne faze družbenega in gospodarskega sistema odrazile tudi v vlogi in pomembnosti finančne funkcije v našem poslovanju.

V obdobju od 1946. do 1952. leta finančna funkcija ni imela nobene vloge zaradi centralističnega planskega vodenja gospodarstva. Tudi cena proizvodov v tem obdobju ni imela priznane tržne vrednosti. Uveljavitev ekonomske cene po letu 1952 pa je že uveljavljala funkcijo financ, čeprav samo kot blagajniško poslovanje, saj je še vedno veljal avtomatizem odobravanja bančnih kreditov v skladu s planom.

Z ustavo iz leta 1963 so podjetja dobila nekaj več samostojnosti v finančnem poslovanju in s tem finančna funkcija aktivnejšo vlogo. V obdobju do 1974. leta se je kreditni sistem decentraliziral, do večje veljave je prišla usmerjenost v samofinanciranje, zaostri se so pogoji za pridobivanje kreditov, iskati je bilo treba manjkajoča finančna sredstva, z vsem tem pa se je začel razvijati tudi finančni trg. Finančna funkcija je postajala vse pomembnejša.

Z ustavo iz leta 1974 in na osnovi zakona o združenem delu smo v delovni organizaciji Pionir organizirali temeljne organizacije združenega dela, seveda vsako s svojim žiro računom. To je zahtevalo novo organizacijo finančne funkcije.

Na osnovi zakona o temeljih kreditnega in bančnega sistema iz leta 1977 smo v skladu s sprejetim samoupravnim sporazumom v začetku leta 1980 ustanovili Interno banko SGP Pionir in organizirali njeno delovno skupnost iz prejšnje finančne operative z novim odlokom bančnega poslovanja.

Interna banka je v skladu s sporazumom o združitvi prevzela obveznost, da bo za članice izvajala naslednja finančna opravila: opravljanje dinarskega in deviznega plačilnega prometa, poravnava eksternih in internih obveznosti, evidentiranje in izterjavo terjatev, izdajanje instrumentov za zavarovanje plačil, avaliranje menic iz dolžniško-upniških razmerij, zdru-

ževanje kratkoročnih in dolgoročnih sredstev, pridobivanje kreditov in ostale posle v skladu z zakonom.

Pravica gospodarjenja s finančnimi sredstvi se je torej z ustanovitvijo Interne banke preselila iz temeljnih organizacij, jim je pa ostala neodtujljiva pravica upravljanja s finančnimi sredstvi, ki jo uresničujejo z izvolitvijo in dejavnostjo delegatov članic banke v samoupravnih organih.

Interna banka mora poslovati v skladu z zakonskimi predpisi in sprejetimi splošnimi akti, pri poslovanju pa upoštevati več načel: načelo racionalnega financiranja, načelo rentabilnosti in načelo likvidnosti. Načelo racionalnega financiranja jo zavezuje, da finančna sredstva pridobiva z najprimernejšo kombinacijo lastnih in tujih virov pri financiranju razvojnih programov, načelo rentabilnosti, da finančna sredstva vlaga v tiste naložbe, ki bodo prinašale najboljše finančne učinke in pri katerih je stopnja tveganja najmanjša, načelo likvidnosti pa interno banko zavezuje, da mora biti sposobna v vsakem trenutku poravnati zapadle obveznosti s svojimi likvidnimi sredstvi.

Uresničevanje zastavljenih skupnih ciljev in nalog vseh članic Interne banke, s tem pa tudi delovne organizacije GIP Pionir, in uresničevanje razvojnih programov ni odvisno le od aktivnosti Interne banke, temveč predvsem od tega, kako bodo posamezni tozdi uresničevali sprejete razvojne načrte, zlasti glede predvidene rasti dohodka. Dohodek mora postati osnovni vir financiranja enostavne in razširjene reprodukcije vseh tozdov.

Ob vsem povedanem pa ne smemo pozabiti na izredno vlogo, ki jo ima inflacija pri celotni finančni politiki. V zadnjih letih smo pričali izredno visokim obrestnim meram kot ceni za izposojeni denar. Zaradi vse nižje akumulativne sposobnosti celotnega gospodarstva je tudi povpraševanje po denarju vse večje, zato smo s pospešenim obračanjem obratnih sredstev ter likvidnostnimi krediti, če so bili potrebni, sledili vsem potrebam naših članic. Prav inflacija onemogoča realen vpogled in primerjavo posameznih števil skozi vrednostne pokazatelje, vendar pa kljub temu navajamo skop prerez obratnih sredstev, ki kaže, da se njihova struktura spreminja.

Pregled obratnih sredstev

v 000 din

	leto 1968	leto 1970	leto 1971	leto 1972	leto 1973	leto 1976	leto 1980	leto 1984
1. Denarna sredstva	8.448	17.874	21.801	59.095	61.397	214.641	164.020	377.299
2. Vrednostni papirji	—	1	2	—	4.333	25.145	130.368	189.084
3. Terjatve iz poslovnih razmerij	21.593	72.482	86.455	134.946	61.530	103.479	437.081	1.733.772
4. Terjatve iz dohodka	1.595	528	3.815	3.295	4.759	5.331	3.073	54.001
5. Sredstva v obračunu	6.860	632	1.275	1.010	4.193	129.346	620.465	3.056.236
6. Zaloge	7.833	30.477	76.569	98.439	121.506	256.952	474.354	1.553.479
7. Kratkoročni plasmaji	—	1.778	7.217	15.356	15.827	—	193.529	218.094
8. Dolgoročni plasmaji	3.398	10.380	17.228	22.159	29.541	66.365	305.273	1.277.928

OP: Iz pregleda je razvidno, da gre ne le za nominalno rast posameznih vrednosti obratnih sredstev, temveč tudi za izredne strukturne spremembe, kar je narekovalo zelo velike spremembe pri vodenju finančne politike.

Pionirjevci se pripravljajo za prvomajsko parado 1947.

Miha Šlejkovec

Veliki denarji za boljši družbeni standard

Delo gradbenikov gotovo ni lahko, saj morajo marsikdaj delati v težkih razmerah, v dežju, snegu, mrazu, vročini, na višini ipd. Delovni uspeh in počutje delavca na delu pa nista odvisna le od delovnih, ampak v veliki meri tudi od življenjskih razmer, se pravi urejene prehrane in stanovanja, možnosti počitka ob koncu tedna ali med dopustom v počitniških domovih itd., torej od družbenega standarda. In kaj je bilo v Pionirju na tem področju narejenega v 40 letih?

V prvih Pionirjevih in hkrati prvih povojnih letih je bila ta beseda vsem tuja. Nihče ni pomislil na dopust na morju, toplo malico med delom, na družbeno stanovanje, bilo ni prostih sobot, prenekateri dan se je delalo od jutra do večera, včasih samo ob kosu kruha. O vsem tem bi največ vedeli povedati prvi pionirjevci, ki so že upokojeni ali jih ni več med nami.

Ko je začel Pionir zaposlovati prve delavce iz drugih republik, so bile za nastanitev dobre kar barake v Bršljinu, ki so jih ob kapitulaciji zapustili Italijani.

Tudi hrano za te delavce so nekaj let pripravljali v zasilni menzi, kjer so se med vojno hranili italijanski ujetniki. Živila so bila takrat na karte in jih ni bilo moč kupiti kot danes, zato je Pionir za svojo menzo prideloval lastno zelenjavo in redil svoje prašiče. Malo težje je bilo s prehrano in nastanitvijo na gradbiščih zunaj Novega mesta, vendar takrat tudi v zasilno zbiti baraki iz krajnikov, bližnjem seniku ali v na pol zgrajeni stavbi gradbenecem ni bilo težko prespati.

Z razvojem Pionirja se je izboljševal tudi družbeni standard. Prej kot po desetih letih obstoja je Pionir adaptiral stanovanjsko hišo v Grabrovem pri Kraljevici, kjer so Pionirjevi delavci preživljali prve dopuste. Z nakupom doma v Piranu leta 1960 se je število ležišč povečalo že na več kot 50, kar je za tiste čase povsem zadostovalo. Domova so kasneje prodali oziroma je potekla najemna doba, kljub temu pa počitniška dejavnost ni zamrla. Od leta 1970 do 1975 so zrasli Pionirjevi počitniški domovi v Poreču, na Hvaru, Gorjancih, Veliki planini in v Bohinju, kjer je bilo skupaj

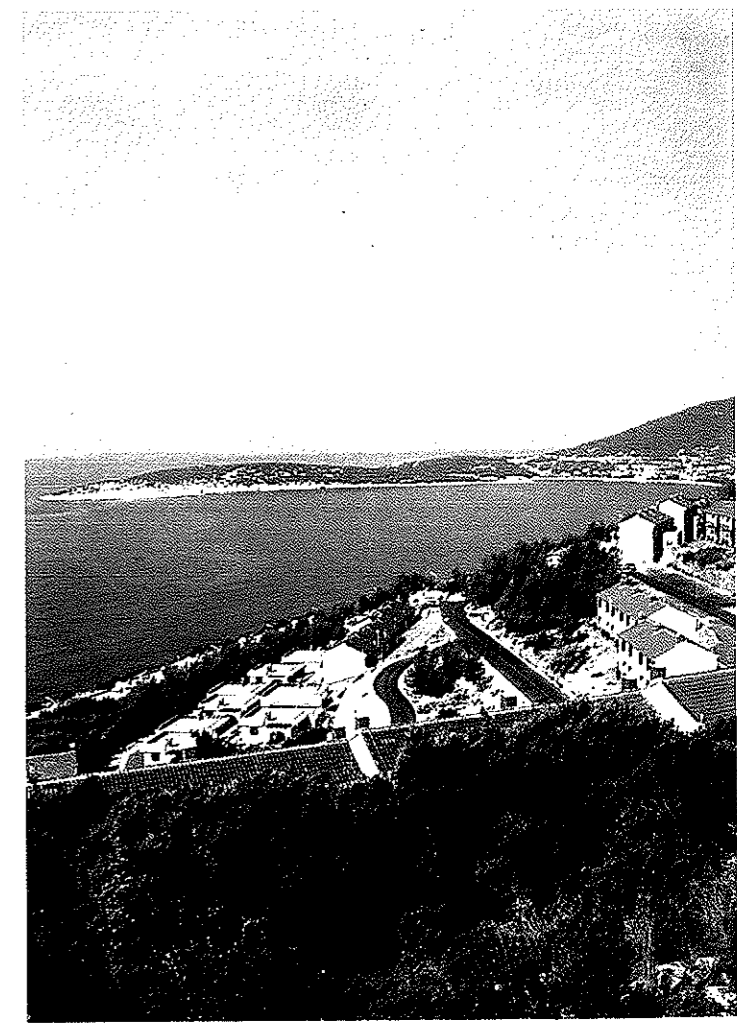
kar 128 ležišč. V zadnjih desetih letih se je z nakupom v Červarju, Novigradu, Nerezinah, Miholaščici, Vrsarju ter s priključitvijo počitniških zmogljivosti delovnih organizacij, ki so se pripojile k Pionirju, število ležišč povečalo kar na 255. Od tega imamo na morju vključno s prikolicami 196 ležišč, v planinah pa 59 ležišč. Žal to danes ne zadošča več za vse potrebe, zato že tečejo priprave za gradnjo drugega dela počitniškega doma na Hvaru.

Žal pa ugotavljamo, da so naši domovi in prikolice na morju izkoriščeni le dobra dva meseca v letu, kar je vsekakor premalo. V večini krajev, kjer so ti objekti, so vremenske razmere tako ugodne, da omogočajo prijetno letovanje najmanj tri ali štiri mesece na leto, vendar kljub popustom v pred in pozoni mladi delavci in upokojenci to premalo izkoriščajo.

Leta 1962 je Pionir zgradil v Novem mestu prvi samski dom s 176 ležišči. Ker pa je takrat Pionir že gradil po vsej Sloveniji in tudi v drugih republikah, smo že leta 1965 zgradili samski dom v Krškem, kjer je bilo 88 ležišč, in manjše zidano naselje v Lju-

bljani z 241 ležišči. To so tako imenovani »stari domovi«, saj so v letih 1978 - 1981 zrasli novi sodobni samski domovi v Ljubljani z 282, Krškem s 165 in Novem mestu z 288 ležišči. Tozd Gradbeni sektor Zagreb je edini gradbeni tozd, ki še nima novega samskega doma. Danes ima 260 ležišč, od tega le 54 v zidanem ostalo pa v montažnih objektih. V zidanih objektih na sedežih naših tozdov imamo danes že 1338 ležišč, k temu pa moramo dodati še blizu 500 ležišč v montažnih objektih, od katerih jih je največ v Krškem in Zagrebu, nekaj pa tudi v Novem mestu. Kadar ni del na oddaljenih gradbiščih in je delovna sila skoncentrirana okoli sedežev tozdov, nam tudi montažni objekti pridejo prav. Tudi na vseh večjih gradbiščih zunaj sedežev tozdov je bivanje organizirano v naših naseljih. Sprva so bile to lesene barake, danes jih pa vse bolj izpodrivajo bivalni kontejnerji. Število ležišč v teh začasnih objektih se spreminja glede na obseg del.

Kljub primerni urejenosti (centralno ogrevanje in urejene skupne sanitarije) danes ne montažni objekti ne večina starih samskih domov ne ustrezajo

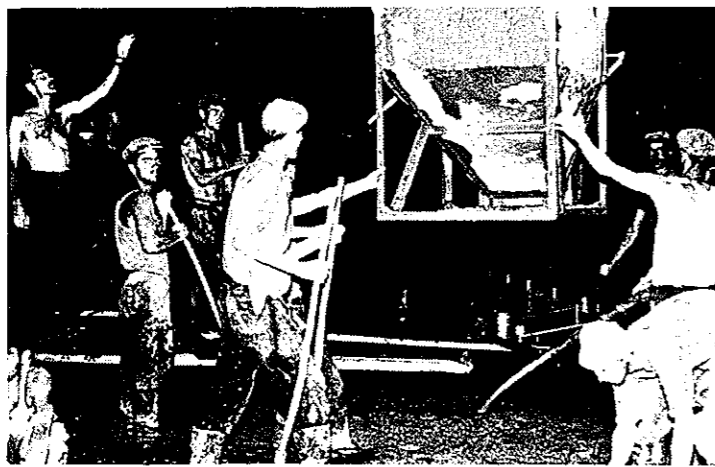
več zahtevam družbenega dogovora o minimalnih življenjskih standardih delavcev v gradbeništvu, zato s posodobitvijo teh ne bomo smeli dolgo odlašati.

Od menz je Pionir prvo, za takrat zelo sodobno, zgradil v Bršljinu že leta 1957. Gotovo se je še spominjajo mnogi pionirjevci, ki so se v njej hranili vse do leta 1982, ko je bila adaptirana. V Krškem je bila menza zgrajena leta 1972, tozd Gradbeni sektor Ljubljana pa ima menzo od leta 1973. Lastno menzo ima tudi tozd Gradbeni sektor Zagreb. Sedanja lokacija je že druga, vendar tudi ta začasna, zato tehnična služba DSSS že išče novo, tako za menzo, kot tudi za samski dom.

V vseh teh menzah je možno v enem dnevu pripraviti okoli 5000 obrokov, vendar so kapacitete danes malokje polno zasedene, predvsem zato, ker Pionir že vrsto let dela po vsej Jugoslaviji in tudi zunaj njenih meja in tako je treba v vseh teh krajih organizirati tudi prehrano, bodisi v lastnih časovnih menzah ali v bližnjih gostinskih organizacijah. Tako so ob prvih večjih delih na reškem in poreškem območju zgradili tudi menzi na Reki in v Porečju, ki še danes služita svojemu namenu. Ob vsem tem ne smemo pozabiti dejstva, da v teh Pionirjevih menzah danes lahko vsak delavec dobi topel obrok med delovnim časom, delavci, ki bivajo v samskih domovih in naseljih, pa tudi ostale tri obroke.

Večina naših menz je videti dokaj sodobnih, toda delavci, ki delajo v njih, menijo drugače. Vsa živila, potrebna za pripravo obrokov, je treba na rokah znesti v kleti ali druge skladiščne prostore, nato pa spet v kuhinjo. Tu ni ne vilicarjev ne dvigal, materiala pa sploh ni malo. Tudi nakladalne rampe marsikje niso urejene in je treba tudi težke polne termos posode prenašati po stopnicah, kadar hrano vozijo na gradbišče. Zato delo v menzah še posebej za ženske, ki so pri teh delih v večini, nikakor ni lahko.

Ko se oziramo na dosežke družbenega standarda v 40 Pionirjevih letih, ne smemo pozabiti družbenih stanovanj, ki jih ima Pionir danes že 388. Prva so bila zgrajena v Bršljinu ob sedanjih poslovnih prostorih, kasneje pa smo jih v vsaki stanovanjski soseski kupili nekaj, tako v Novem mestu pa v Krškem, Ljubljani, Zagrebu in

Pionir je zastavil svoje moči in znanje tudi pri gradnji avtomobilske ceste Ljubljana-Zagreb. Na sliki so Pionirjevci med gradnjo mostu pri Trebnjem.

na Reki. Njihova nabavna vrednost znaša danes že več kot 577 milijonov dinarjev. Čeprav stanovanja danes niso poceni, ne smemo ostati pri sedanjem številu, saj zaposluje nove mlade kadre, ki v večini nimajo rešenega stanovanjskega vprašanja.

Nabavna vrednost vseh objektov družbenega standarda, vključno s stanovanji, znaša že skoraj 1,3 milijarde dinarjev. Drago pa je tudi njihovo vzdrževanje, še posebej zato, ker niso polno zasedeni, kar je v gradbe-

Albert Račič

Sposobnost za prihodnost

Čas, v katerem smo, ni zavirljiv, vendar moramo zaupati vase, verjeti, da smo sposobni ne samo preživeti, marveč v gradbeništvu videti tudi prihodnost. Čeprav o tem, kako in kaj z gradbeniki, govorijo več drugi, moramo biti gradbeniki ob pravem času na pravem kraju. Prav je, da svojo perspektivo iščemo tudi na tujih trgih, vendar moramo najti tudi prostor doma, kjer smo bili in bomo vključeni v vsa gospodarska in družbena dogajanja.

Kako smo se komunisti vključevali v zapletena gospodarska

ništvu povsem razumljivo. Tudi vsakoletna izguba, ki se pojavlja pri vseh objektih, tako menzah, kot samskih in počitniških domovih, ker cene niso ekonomske, ni majhna in je precejšnje breme za vse Pionirjeve tozde.

Lahko torej rečemo, da v naši delovni organizaciji izdatki za boljši standard delavcev niso majhni. Tako je tudi prav, saj so vse to v 40 letih ustvarili Pionirjevi delavci s trdim delom, da bi bilo njim in kasnejšim generacijam lažje.

in politična dogajanja v preteklem obdobju? Značilno za minulo obdobje je, da smo tudi v delovanju ZK zabeležili bistvene premike, saj smo imeli v slabih letih tri akcijske konference, na katerih smo sprejeli veliko sklepov, stališč, odločitev in usmeritev, ki so napredna in so jih naši delavci odobrvali. Člani ZK potrdili in jih vključili v svoje delovne programe. Izvajanje vsega tega pa je bilo nedosledno, za kar ni bilo nobenih ukrepov in sankcij. Kaj storiti, da bomo sprejeta stališča, sklepe, programe tudi uresničevali?

Kako delati in delovati, kako vse družbenopolitične subjekte idejnopolično, akcijsko in organizacijsko usposobiti, da bodo kos zastavljenim nalogam? Del naloge je že za nami, vprašati pa se moramo, kako uspešni smo bili pri tem, oziroma kaj lahko še naredimo, da si bomo zagotovili lepšo prihodnost. Ker so pred nami volitve, je evidentiranje novih kandidatov za vse funkcije v družbenopolitični in samoupravni sferi zelo pomemben korak. Bodimo enkrat dosledni, kritični in smeli, predlagajmo tiste kandidate, v katere imamo zaupanje, ki so se v dosedanjem delu že izkazali. Kajti od tega je odvisen položaj gradbenikov, ki ni ne gospodarsko ne politično zavirljiv. Če smo sposobni premagovati vse tehnološke in razvojne ovire, če smo se že v veliki meri oprli na lastno tehnologijo, moramo še intenzivneje iskati tudi nove organizacijske metode, ki bodo zagotavljale boljše gospodarjenje. Od tega je odvisen gmotni položaj gradbenega delavca, ki sedaj gotovo ni zavirljiv.

Še naprej bomo največ pozornosti posvetili gospodarjenju in seveda zagotavljanju dela za prihodnje obdobje. Čeprav je Pionir uspešno krmaril v preteklem obdobju z zagotavljanjem del na obmorskih gradbiščih, so se razmere tudi tam spremenile. Naše zagotovilo za uspešno nastopanje na tujem tržišču je dobro in kvalitetno delo, po katerem je Pionir znan. Kljub nekaterim težavam v preteklem letu si moramo ohraniti dobro ime, kar pa nam vsem nalaga veliko odgovornost in doslednost.

Vsak komunist mora delovati kot zgled in mobilizator v vsakem okolju. Če hoče delovati tako, mora delovati enotno in usklajeno z drugimi naprednimi silami po načelu demokratičnega centralizma. Vsako podcenjevanje resnosti položaja, v katerem smo – obeti za prihodnost pa niso nič bolj obetavni – lahko, gledano dolgoročno, deluje slabo.

Stopamo v jubilejno Pionirjevo leto. Če ugotavljamo, da je Pionir Jugoslavija v malem tako po nacionalni sestavi kot po tem, da delamo po celi Jugoslaviji, moramo zaupati v našo prihodnost, ki bo takšna, kakršno si bomo ustvarili s svojim delom, s svojo pametjo in rokami.

Siniša Milojević

Od meznega delavca do samoupravljalca

Težko je strniti in z nekaj besedami opisati delo konference osnovne organizacije Zveze sindikatov GIP Pionir v preteklih 40 let, kolikor jih šteje dolenski gradbeni velikan. Pot od obrtnega do industrijskega podjetja je bila polna padcev in vzponov. Kot smo zrasli v sodobno gradbeno podjetje, smo rasli od meznega delavca do samoupravljalca. Na tej poti pa nismo bili nedejavni, nismo čakali, kaj bo prinesel čas in burna gospodarska dogajanja.

In tudi v današnjih zaostrenih gospodarskih razmerah, ko si še posebno prizadevamo za izpolnjevanje programa gospodarske stabilizacije kot temeljnega interesa vsega članstva, smo aktivni in dejavno nadaljujemo našo razvojno pot. Temeljni cilji gospodarske stabilizacije nam narekujejo način dela in gospodarjenja, ki postajajo naš vsakdanjik. Gre predvsem za ustvarjanje možnosti, ki vplivajo na povečanje dohodka in sredstev za osebni dohodek.

Davor Rangus

Sindikavno športno društvo

Ob praznovanju 40-letnice obstoja GIP Pionir ne smemo pozabiti na SŠD Pionir, ki že od ustanovitve goji in razvija športnorekreativno življenje pri Pionirju. Podjetje ob ustanovitvi še ni imelo registriranega športnega društva, a je podpiralo in razvijalo športnorekreativno dejavnost. Kasneje, ko so že bili krožki in klubi v okviru sindikalne podružnice, so vsakega novega delavca vprašali, s kakšnim športom se ukvarja oziroma bi se ukvarjal in ga vključili v ustrezen krožek.

Pionir je že od prvih dni gojil rekreacijo kar na delovnem mestu z improvizacijo raznih iger. Delavci so tekmovali v teku v vrečah, v plezanju po cevih, vlečenju vrvi, prav je prišlo tudi plavanje in igra »med dvema ognjema«. Ti prvi poskusi so kasneje postali športne disci-

pline ob športnih dnevih podjetja. Rdeča nit športnorekreativne dejavnosti so bili vseskozi kegljanje, šah in streljanje. Kegljanju je sledilo balinanje in namizni tenis. Leta 1952 so delavci že metali kroglo, skakali v višino, daljino in tekli ter tako vključili lahko atletiko v svojo rekreacijo. Pionir je že od nekdaj imel odlične odbojkaše. Najprej so se merili med sabo delavci, potem posamezna delovišča (Novo mesto, Metlika, Krško), kmalu so igrali tudi z ekipami drugih podjetij, Konstruktora iz Maribora, SGP Primorja iz Ajdovščine in Betona iz Celja, ki se je kasneje preimenoval v Ingrad. Ta srečanja so bila začetek poznejših športnih iger gradbincev Slovenije. Čeprav so bila vsa tekmovalna rekreacijskega značaja, so sodelujoči dosegali lepe uspehe in vedno

bolj je tudi prevladovala želja po njih. Delavci so vadili celo med odmori, če drugače ni bilo časa. To so bili časi za prehodno zastavico, ki so si jo Pionirjevci večkrat priborili. Prvi športni dan podjetja pa so Pionirjevci pripravili 26. novembra 1950.

Ker je sindikalna podružnica dobivala vedno nove naloge, športniki niso mogli biti več njen privesek. Začeli so se odcepeljati. Prvi so se osamosvojili streli, nato kegljači, kmalu zatem pa je bilo ustanovljeno SŠD Pionir na občnem zboru 5. junija 1953. Takoj po ustanovitvi je imelo 50 članov in članic. Športno življenje je bilo takrat bolj sproščeno in manj organizirano kot je danes, a bilo je zelo živahno. Spodbudno je bilo, da so sodelovali tudi starejši delavci in da so bili vsi vodilni v podjetju tudi aktivni člani društva, kar se je poznalo pri vzdrževanju rekvizitov in igrišča. To je bil čas prave športne rekreacije. Potem so se vedno bolj pričeli ceniti doseženi rezultati. Množično rekreacijsko tekmovanje in neprizadeto merjenje moči je ostalo edino še v športnem dnevu podjetja.

Sindikavno športno društvo šteje danes 456 članov. Organi društva so: občni zbor, izvršni odbor, nadzorni odbor in disciplinska komisija. V izvršnem odboru je iz vsakega tozda po en predstavnik. To so: Alojz Jožef iz DSSS, ki je predsednik SŠD, Ivan Rovani iz TKI, ki je podpredsednik društva, člani pa so še: Stjepan Lovrič iz TOZD Metlika, Matjaž Mehle iz TOZD Ljubljana, Ivan Cvitanovič iz TOZD Zagreb, Jože Kraus iz TOZD MKI, Marjan Šonc iz TOZD Keramika, Anton Graberski iz TOZD Novo mesto, Jože Malenšek iz TOZD Projekktivni biro, Slavko Štepec iz Interne banke, Ivan Draginc iz TOZD Lesni obrat, Franc Ošterbenk iz TOZD Togrel in Ivan Repec iz TOZD Krško. Izvršni odbor se sestaja vsake tri mesece, opravlja pa vse organizacijske, upravne, administrativne in strokovno tehnične naloge.

V SŠD Pionir je 12 sekcij. Plavalno sekcijo vodi Vlado Leskovšek, odbojgarsko sekcijo Anton Graberski, balinarsko sekcijo Anton Krštinc, namiznoteniško sekcijo Ivan Vertuš, atletsko sekcijo Miro Miklavčič, smučarsko sekcijo Katjuša Borsan, planinsko sekcijo Marko Rems, šahovsko sekcijo Ervin Poredoš, kolesarsko sekcijo Darko Derling, strelsko sekcijo Franc Židanek, kegljaško sekcijo

Ivan Rovani in mali nogomet Lado Mrvar.

Med najbolj aktivnimi sekcijami pri SŠD so: kegljači, streli, planinci in smučarji. Naše športno društvo ima vodilno vlogo med vsemi sindikalnimi športnimi organizacijami na Dolenskem in je med najaktivnejšimi društvi med vsemi gradbinci v Sloveniji. V zadnjem času dajemo spet vse večji poudarek razvijanju množične športne rekreacije. Pozimi imamo organizirane 22,5 ure tedenske vadbe v športnih dvoranah v Novem mestu, Ljubljani in Krškem. Vse večja je udeležba na športnem dnevu. Zimski športni dan postaja enakovreden letnemu. Močno razvijamo planinsko sekcijo z organiziranimi izlety v naravo. Zelo dobro je organizirano učenje plavanja in smučanja, pa nabava športne opreme z obročnim odplačilom, preventivni športnorekreativni oddihi za delavce, ki imajo težke pogoje dela in še in še.

Pionirjevo SŠD je izredno uspešno tudi pri tekmovalnem športu. Udeležujemo se vseh razpisanih tekmovanj na občinski in republiški ravni. Na DŠI Novega mesta že več let zasedamo prva mesta, prav tako na ŠIG Slovenije, kjer nam je v preteklem letu za las ušlo prvo mesto v skupni razvrstitvi. Naše sekcije se udeležujejo najrazličnejših memorialov in srečanj, jih pa tudi organizirajo. Imamo memorial v spomin pokojnega direktorja Ivana Kočevarja v kegljanju, smučarski dvoboj z gradbenim podjetjem iz Grosuplje, troboj Ingrad, Pionir, Gradbinec, Cankarjev in Paderšičev memorial v smučanju, Cijanov memorial in memorialni turnir Ema v šahu, republiško prvenstvo in družinsko tekmovanje v streljanju ter medtozdovsko prvenstvo, memorial »Mira Bofulina«, »Editja Šunkota« in ostala tekmovanja v kegljanju. Tudi v SŠD pa se v zadnjem času pozna padec življenjske ravni. Ni več take zagnanosti, samoodpovedovanja in prostovoljnega udejstvovanja na športnorekreativnih prireditvah.

Iz spominov športnikov

Za nami je dolga doba, ki vtisne v spomin marsikaj lepega in prijetnega. Sedaj, ko so leta mimo, smo spoznali, da tisto staro pravilo drži: Lepega se spomni, slabo pozabi. In prav je tako. Ob srečanjih postane minulo spet živo, kot da se je dogajalo včeraj. In beseda steče. In prav ti spomini so plačilo za vse vloženo in preživeto. Na tisoče jih je bilo. In teh spominov smo zapisali le malo, le tiste, ki so se vtisnili v spomin in ostali večni.

Res, veliko let je že mimo, vendar tedanji mladeniči niso postali starčki, kot bi človek pričakoval. Duh športa in prijateljstva je v njih in jim ne dopusti, da bi ostareli. Nekako nalezljivo je vse to; na športno stezo stopiš in ta te osvoji za vse žive dni, postaneš njen del, droben kamenček v mozaiku gibanja in energije. »Človeška čustva postanejo resničnost«, pravi Jure Novak. »Pri Pionirju sem bil 17 let. Lepe spomine imam – tako delovne, kot športne. In čudno, še vedno se čutim pionirjevca. Z veseljem zasledujem razvoj podjetja, njegove delovne, kot tudi športne uspehe.«

Vida Sofronov se spominja, kako so potovali na tekmovanja. »Strjena kolona avtomobilov, okrašenih, in istočasno prihod na kraj tekmovanja. Lepo je bilo videti kolono avtomobilov in veselih ljudi. Prave manifestacije. Skupna prenočišča, skupna prehrana, nikakršnih izjem. Vsi smo si bili enaki in nihče ni delal po svoji glavi in kapricah...« Taki so spomini dolgoletne kegljačice, ki je z veseljem in s ponosom nosila Pionirjev dres in ga častno tudi obdržala. Ni bilo škoda ne časa in ne truda za doseženi uspeh. Ni bilo kegljišč, ne prevozov, pa je kljub temu šlo in to ne slabo. Prva mesta na ŠIG, medalje in diplome ena delavskih športnih igrar so le majhno in skromno obeležje uspehov, pridobljenih s trudom in trdno voljo. Sama pravi: »Taki smo pionirjevci bili in bomo, pa čeprav se časi spreminjajo!« Ne znamo si predstavljati Pionirjevega športa brez prave legende – Marjana Kosa, skorajda bi lahko rekli pravega skromneča z velikimi dejanji. Nerad pripoveduje o svojih

uspehih in raje pravi: Kaj bom jaz, saj to ni pomembno – MI, pionirjevci, smo znali in znamo dobro streljati.« In navkljub temu povejmo, da je nosilec neštetih priznanj. Prvi rekorder: 19 »zlatih puščic« na vseh ravneh, skoraj deset medalj, bronasta puščica Strelske zveze Jugoslavije, priznanje sindikata gradbenih delavcev Slovenije, priznanja Strelske zveze Slovenije, občinska priznanja, priznanja delavskih športnih iger in na desetine priznanj za dosežena prva, druga in tretja mesta.

»Nikoli nisem stremel le za zmago. Užival sem v streljanju in tako je bilo, da sem dosegel tudi nekaj uspehov. Veliko prijetnega smo doživeli in seveda tudi smešnega. Dobro se spominim ŠIG v Ljubljani: Nemalo smo bili začuden, ko je po dobrem streljanju prvih dveh tretji tekmovalac zadel kar sosedovo tarčo, pa čeprav je meril v svojo. Pred tekmovanjem se mu je nekdo usedel na puško in jo zvil. Pljunili smo v roke in jo popravili. No, še vedno smo zasedli četrto mesto.« Veliko je takih spominov, ki jih zna oživeti Marjan. Spominja se cele vrste dobrih Pionirjevih strelcev in o vsakem zna povedati kaj prijetnega. Doživetij v teh letih se je nabralo za celo knjigo, pravi Štefka Pirnat, dolgoletna kegljačica. V vrste Pionirjevih športnikov je vstopila kot mladinka. Dobro se spominja takih lepih dni, ko so kar na odprtih tovarnjakih potovali na tekmovanja in srečanja. »Bilo je to nekaj posebnega. Veste, ponosna sem bila, da sem lahko nastopala za kolektiv. To je veliko pomenilo. Včasih ni bilo toliko denarja, da bi ti dres kar kupili. O ne – šele leta 1957 je sindikat prispeval denar za bluze in krila, me same pa smo plačale delo šivilij. In še to bi rada povedala: ženske smo včasih veliko več sodelovale, kot danes. Ne vem zakaj, saj smo tudi tedaj imele družine in otroke, pa smo kljub temu našle čas za športne nastope in treninge. Ne, nikoli nas niso prosili, same smo se javile tako za šport, kot za udarniška dela.«

In še šaljivi spomini: »Radi smo si ponagajali in seveda brez zamere, se razume. Peljali smo se v kamionu proti Zagrebu na cno izmed mnogih tekmovanj.

Eden izmed nas je imel malico kar v škatli za čevlje, pa smo mu jo ušpičili in pojedli vse dobrote v njej. Da bi bil »hec« še večji, smo škatlo lično zavili, jo pove-

zali s trakom in vrgli na cesto. Seveda radovednost: mimoidoči so se kar zakadili nanjo... Bilo je smeha, da je kaj!«

Jože Žagar

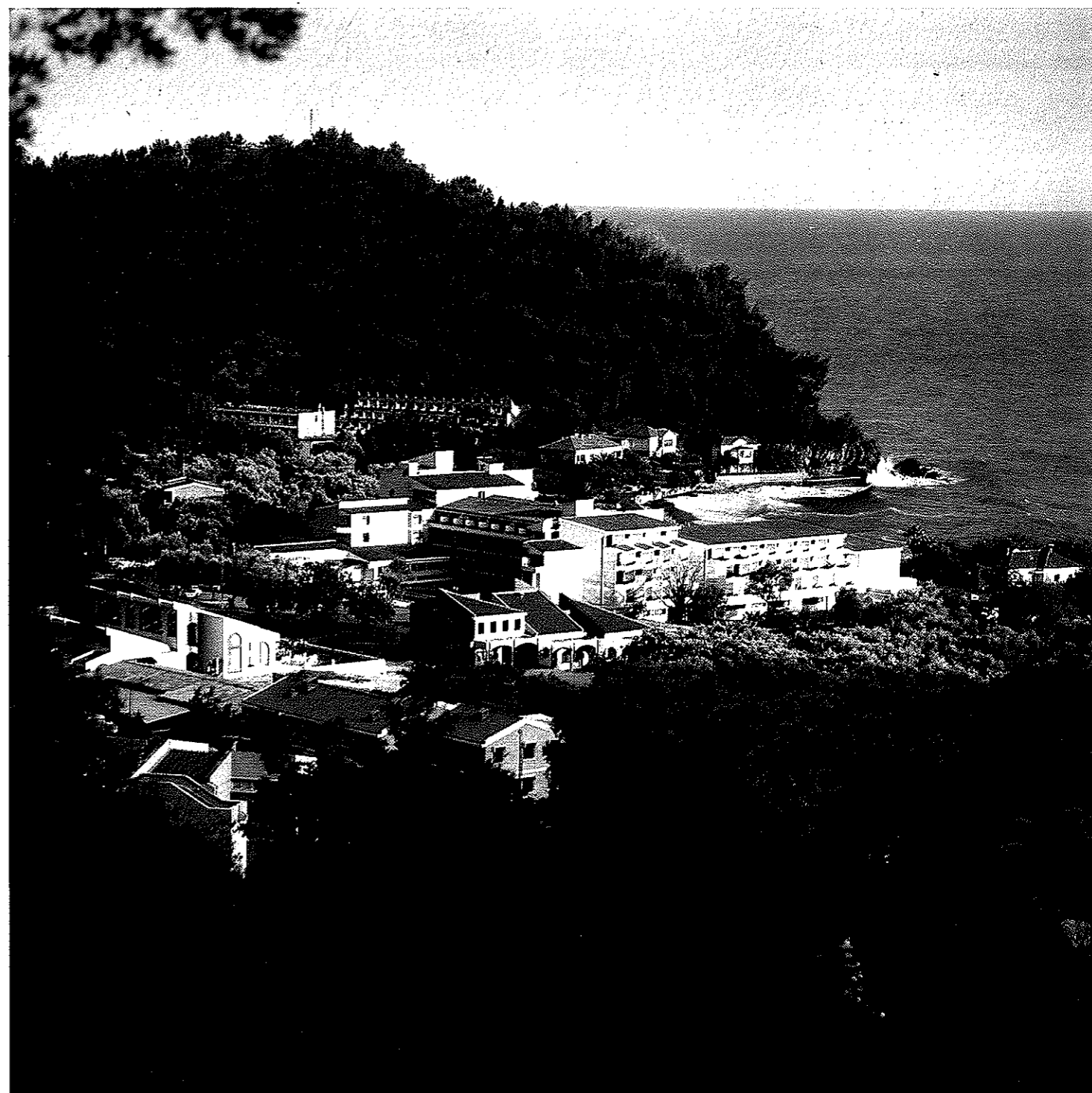
Ni starih in mladih problemov

Mladi delavci v naših »razseljenih« tozidih nikakor ne najdejo poti do reševanja svojih in skupnih problemov. Morda se osnovne organizacije premalo

povezujejo s konferenco, a tudi DPO in samoupravni organi tozidov ne spodbujajo delovanja mladih. Zato bo treba v prihodnje na tem področju storiti

kaj konkretnega. Med drugim bo treba v nekaterih osnovnih organizacijah izboljšati kadrovsko strukturo, oceniti delo mentorjev, ki jih je zadolžila ZK, ali pa spremeniti oziroma dopolniti metode dela osnovnih organizacij. Kajti ni dovolj, da imamo programske usmeritve samo na papirju, ampak se moramo sproti vključevati v reševanje vseh vprašanj, pa naj bodo ekonomska, socialna ali finančna. Z vsem tem bi morali pravočasno seznanjati tudi mlade, še posebej v današnjem času, ko smo zabredli v hudo ekonomsko krizo, ki tudi gradbenike ni obšla.

rojstvo,
učenje,
čas zorenja
in ustvarjanja,
zrelost,
znanje,
izkušnje –
in nato popolnost

Ustanovitev in registracija GIP »PIONIR« Novo mesto

OKROŽNI IZVRŠNI ODBOR
NOVO MESTO
ODDELEK ZA GRADNJO

Novo mesto, 29. januarja 1946.

Tok. Atov. 246/4

Priloga:

o ustanovitvi okrožnega gradbenega podjetja.

Z i s t i n a

Na sklopu konference funkcionarjev Ministrstva za gradnjo v Ljubljani v dneh 4. - 6. januarja 1946., in po sklepu konference na Okrožnem ljudskem odboru v Novem mestu, oddelku za gradnjo dne 24. 1. 1946. su z dne 29. 1. 1946., ustanovi

OKROŽNO GRADBENO PODJETJE

z sedežem v Novem mestu

Podjetje je ustanovljeno na načinu, ki se vdrinja inkluzivno le iz lastnih sredstev, ki jih črpa iz zasluka pri gradbenih delih bodisi državnega, združenega ali privatnega sektorja. Isti oprativni odsek oddelka za gradnjo pri Okrožnem ljudskem odboru v Novem mestu prevzema podjetje in vdrinja vse pravne in obrtnostavne dela na teritoriju novomeškega okrožja.

Z čelroja na važnost podjetja za naš okraj, tako poudarimo, kakor tudi istočasno vzgojo profesionalnega delovnega kadra, utvrdimo utroku inu po potrebi pravico ustanovljati na teritoriju tukajšnjega okrožja svoje podružnice.

Prav tako inu tudi pravico zbirati gradbene stroje, orodja, gradbeni material in nepravilnosti in nepravilnosti, lastni material in privatnega ali združenega sektorja, ki in katerihkoli razlogov ne služijo v smislu uetave obče ljudskim koristim. Spornostna s okrajnima ljudskima odbora inu odseki za gradnjo in upravo distribucije cent. pravne podjetje v lasti vsa gradbeni inventar, ki je bil do ulaj last in v uporabi okrajnih odsekov za gradnjo.

Nadzorstvo nad poslovanjem in delovanjem podjetja izvršuje Okrožni ljudski odbor, oddelka za gradnjo v Novem mestu, ki bo izdal tudi pravilnik v čigar okviru in obsegu se bo poslovanje vršilo.

Polžnost podjetja je, da se pri svojem delu opira na okrajne, mestne in krajevne ljudske odbore in tesno sodeluje s sindikalnimi organizacijami.

Za vršilca dolžnosti šefa okrožnega gradbenega podjetja se imenuje

tov. ing. Ž e r j a l u Antonu

ki poslej nosi polno odgovornost za pravilno poslovanje podjetja.

Tajnik: Poročevalci: Predsednik:

Za gradbeni oddelek načelnik: Karič

Ustanovitev in razvoj naše Delovne organizacije je potekala:

1. Do vključno 28. 1. 1946 je v Novem mestu obstajala »Podružnica državnega gradbenega podjetja«, ki je bila vodena iz Ljubljane, naziv iz dokumentacije ni razviden. Dokumentacija: - poročilo Radia »Sloboda Ljubljana« (v pisni obliki); original dokumenta je v arhivu Študijska knjižnica Novo mesto pod št. 1021 z dne 21. 4. 1952 (faksimile odd OTK Pionir).

2. 29. 1. 1946 Okrožni ljudski odbor Novo mesto ustanovi »OKROŽNO GRADBENO PODJETJE« s sedežem v Novem mestu. Za vršilca dolžnosti šefa je

imenovan tov. Žerjal Anton. Dokumentacija: - listina o ustanovitvi Okrožnega gradbenega podjetja s sedežem v Novem mestu, z dne 29. 1. 1946.

3. 12. 9. 1946 izda Okrožni izvršni ljudski odbor Novo mesto odločbo o ustanovitvi Državnega gradbenega podjetja Okrožnega ljudskega odbora Novo mesto »NOVIGRAD«, s katero se prilagodi predpisom sklepa istega organa z dne 29. 1. 1946 Dokumentacija: - odločba Okrožnega izvršnega ljudskega odbora Novo mesto, št. 3508/1 z dne 12. 9. 1946. - odločba Okrožnega narodnega odbora novomeškega okrožja - oddelek za finance št. 3146/1/F z dne 17. 9. 1946.

4. 17. 9. 1946 je nova firma »NOVOGRAD« vpisana v register državnih gospodarskih podjetij pri oddelku za finance v Novem mestu in dotedanja firma izbrisala iz trgovskega registra. Dokumentacija: - potrditev Okrožnega narodnega odbora novomeškega okrožja št. 3146/1/F z dne 17. 9. 1946 - fotokopija Uradnega lista SRS št. 66/1946.
5. 26. 3. 1947 je z odločbo Vlade Ljudske republike Slovenije št. III 16/3-47 osnovano državno gospodarsko podjetje »Splošno

Poročilo radia »Svobodna Ljubljana« 31. julija 1945

Odlomki:

- Ne da bi bili oboroženi z izkušnjami osvobojenega ozemlja, z izkušnjami neprestane improvizacije, ko je primanjkovalo vsakršnih materialnih sredstev in strokovno izvežbanega kadra, ne da bi prešli vrsto diskusij na bazi 80. bazi odsekov pri predsedstvu SNOS, ne da bi že tedaj poznali perspektive bodočega razvoja, bi bili kot invalidi pred ogromno goro težav in nalog. Večina sodelujočih tovarišev je izšla iz partizanskih vrst in NOV ter so si pridobili nepogrešljivih organizacijskih izkušenj. Praktične izkušnje v borbi in v terenskem delu, združene s teoretičnim poznanjem političnih in gospodarskih vprašanj, so dale našemu osnovnemu kadru sposobnost, da bo znal premagati vse dnevne težave, ne da bi izgubil izpred oči perspektivo bodočega razvoja.
- Danes so državna gradbena podjetja gotovo dejstva. Pritegnili smo nekaj spretnega tehničnega kadra iz privatne prakse in samoupravnih uradov, pričel je z organizacijo na terenu samem, zbral gradbeni inventar, ki so ga okupator in

gradbeno podjetje PIONIR«. Iz odločbe ministrstva za finance je razvidno, da je PIONIR pravni naslednik dotedanjega »NOVIGRADA«.

Dokumentacija:

- odločba ministrstva za finance LRS št. 221596-1947 z dne 22. 5. 1947.
6. 27. 11. 1985 je s sklepom Temeljnega sodišča v Novem mestu izdan sklep št. 208/85, da se Splošno gradbeno podjetje PIONIR n.sol.o. Novo mesto preimenuje v Gradbeno industrijsko podjetje PIONIR n.sol.o. Novo mesto, zaradi razširitve dejavnosti na stransko dejavnost in v zvezi z izdanim sklepom o vpisu z dne 27. 11. 1985 v smislu člena 123/1. Uredbe o vpisih organizacij združenega dela in drugih družbenih pravnih oseb v sodni register (Uradni list SFRJ št. 67/83).

Najvišje priznanje, ki ga je prejela naša DO »ORDEN DELA Z ZLATIM VENCEM«

Priznanja in odlikovanja

Pionir je v 40 letih prejel številna odlikovanja in priznanja: leta 1981 red dela z zlatim vencem; leta 1964 red dela s srebrnim vencem; leta 1975 zlato plaketo Zveze gradbenih inženirjev in tehnikov Jugoslavije, plaketo državnega sekretariata za narodno obrambo Jugoslavije, zlato plaketo Zveze sindikatov Slovenije; leta 1950 in 1951 diplomu centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije ter diplomu in nagrado ministrstva za gradnjo in odbora sindikata LRS; častno diplomu Gospodarske zbornice Slovenije; leta 1977 nagrado JLA; leta 1980 plaketo Zveze sindikatov Slovenije; leta 1978 zlato plaketo »YU RAST«; leta 1979 srebrno plaketo »YU RAST«; leta 1971 plaketo Novega mesta; leta 1965 plaketo mesta Skopje; leta 1977 plaketo mesta Tolmin; 5 državnih nagrad za inovacije in patente; 20 republiških in občinskih priznanj za inovacije in patente; diplomu kluba »Džemal Bijedić« Tripoli, Libija; diplomu ZSMS Novo mesto; leta 1984 priznanje YU SKI Poola in plaketo Plava laguna Poreč; več kot 150 priznanj raznih organizacij za tehnološke in družbenopolitične uspehe. Najvišja državna priznanja za delo pa je prejelo dostojno kar 56 delavcev Pionirja.

»Pionirji obnove, izgradnje in preobrazbe«

Vladimir Kežman

Vladimir Kežman, direktor TOZD Gradbeni sektor Krško, se je srečal z delavci Pionirja že leta 1947 na počitniški praksi v Črnomlju, naslednje leto na Kočevskem, leta 1949 pa se je redno zaposlil v sektorju v Krškem.

»Ko sem se leta 1950 vrnil iz vojske, je bilo čutiti precejšnjo spremembo.« se spominja Vlado Kežman. »Aprila tega leta je bil namreč izvoljen prvi delavski svet. Naše podjetje je tako med prvimi na Dolenjskem in v Posavju vpeljalo socialistične samoupravne odnose. V tem času smo se trudili, da bi čimprej obnovili med vojno porušene objekte. Prevzemali pa smo tudi že večja investicijska dela, na primer izgradnjo objektov »Roto« v tovarni Djuro Salaj. Bili smo resnično »pionirji« obnove, izgradnje in družbene preobrazbe v tem prostoru. Leta 1974 smo se priključili SGP Pionir Novo mesto. Samoupravna organiziranost naše delovne organizacije in tozdog je specifična, saj je večina tozdogov dislociranih, specifično pa je tudi delo in poslovanje v gradbeništvu. Vem, da je bilo vloženega mnogo truda in volje, da bi se specifičnosti kar najbolje izkoristile. Bili smo že zelo blizu tega, da bi uredili nedorečene dohodkovne odnose, predvsem pri mehanizaciji in dinamiki vlaganja združenih sredstev v razvoj. Od tega se z razširitvijo dejavnosti in reorganizacijo delovne organizacije spet oddal-

jujemo. Tudi racionalizacija poslovanja se nam izmika. Vse to pa nam zmanjšuje moč, pada zavest pripadnosti delovni organizaciji.

Splošna gospodarska kriza zadnjih let še posebej vpliva na gospodarjenje v gradbeništvu, v okviru tega pa najbolj na gradbeno operativno visokih gradenj, kar v glavnem dela naš tozdog. V 40 letih je bilo sicer že več kriz, predvsem leta 1955 in 1962, ki pa so bile kratkotrajne. Sedanja verjetno še ni dosegla viška in bo še trajala. Zato smo se prizadevno in odgovorno lotili iskanja notranjih rezerv, v največji možni meri se skušamo opreti na lastne moči in sposobnosti. Z delno reorganizacijo in specializacijo smo le dosegli pozitivne premike. Pomanjkanje izkušenih kadrov smo ublažili z mlajšimi, ki so z znanjem, zagnanostjo, dobrim sodelovanjem že položili izpit. Seveda nas na tem področju čaka še mnogo dela. Potrebno bo nenehno dopolnjevanje znanja, informacij in posodabljanje poslovanja. Pred dnevi smo namestili lokalni računalnik, v nadaljnji fazi se bomo terminalno povezali z računalnikom delovne organizacije. Predvidevamo, da bomo tako sposobnejši in sodobnejši poslovni partner.

Kako gledam na bodočnost? Pozitivno kot vedno! Vsaka kriza ima tudi pozitivne učinke. Zmanjšali smo na primer število zaposlenih v neposredni proizvodnji in odstotkovno še bolj v režiji, a z boljšo delovno disciplino naredimo več kot prej. Pridobili smo visokostrokovne sodelavce in smo sposobnejši narediti najzahtevnejše objekte doma in na tujem. Izboljšali smo kvaliteto izdelkov, pogodbene obveznosti opravljamo v roku. S tem smo povrnili zaupanje investitorjev. V večji meri obvladujemo mnogo truda in volje, da bi se specifičnosti kar najbolje izkoristile. Bili smo že zelo blizu tega, da bi uredili nedorečene dohodkovne odnose, predvsem pri mehanizaciji in dinamiki vlaganja združenih sredstev v razvoj. Od tega se z razširitvijo dejavnosti in reorganizacijo delovne organizacije spet oddal-

za polno zaposlitev naših kapacitet, s tem pa bo izpolnjen osnovni pogoj za ustrezne rezultate in za izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev naših delavcev.

Ob krizi beležimo tudi pozitivne premike v opravljanju samoupravnih dolžnosti in pravic. Opustili smo drobnjakarska razpravljajna in razhajanja in se podredili glavnim ciljem za dosego boljših rezultatov. S tem so dani pogoji za izboljšanje našega samoupravljanja in medsebojnih odnosov tako v tozid kot delovni organizaciji in družbenopolitični skupnosti. Žal pa imamo še premalo možnosti širšega pozitivnega vplivanja, ker je vse preveč birokratskih plovov, zakonskih sprememb in nejasnosti, ki zmanjšujejo sposobnost vodenja in negativno delujejo na samoupravljanje. Te negativne vplive bi želeli v čim večji meri odpraviti.

Tinca Tavčar

Tinca Tavčar, finančna referentka v TOZD Gradbeni sektor Novo mesto, je prišla v Pionir takoj po končani srednji ekonomski šoli leta 1952. Okrog leto dni je delala v materialnem knjigovodstvu, nato pet let v novomeškem sektorju, ob ustanovitvi centralnih obratov je šla v njihovo upravo. »Reorganizacijske potrebe podjetja so me »prestavljale« še na druga delovna mesta,« pripoveduje Tinca Tavčar. »Delala sem v oddelku obračuna proizvodnje, od leta 1978 pa sem v Gradbenem sektorju Novo mesto. Vsa ta leta nisem nikoli razmišljala o odhodu iz delovne organizacije, čeprav je bilo večkrat zelo

težko. Spominjam se leta 1956, bilo je verjetno najtežje, ko je moralo veliko delavcev zapustiti Pionir. Prodajali smo vse od lopat do novih tovornjakov in mešalcev. Ko pa je ta kriza minila, se je obseg del močno povečal, Pionir je pričel s svojim naglim razvojem.

Zlasti v prvih letih, ko je bilo še veliko udarniškega dela, je bilo veliko veselih trenutkov. Udarniško smo zgradili kegljišče, balinišče, menzo itd. Med nami so bili resnično tovariški odnosi. Utrjevali smo jih na delu, na udarniških akcijah, na izletih in športnih srečanjih. Danes žal ni več veliko tega. Takrat smo se veselili vsakega napredka, vsakega novega stroja. Živeli smo s Pionirjem, saj je bil naš drugi dom.

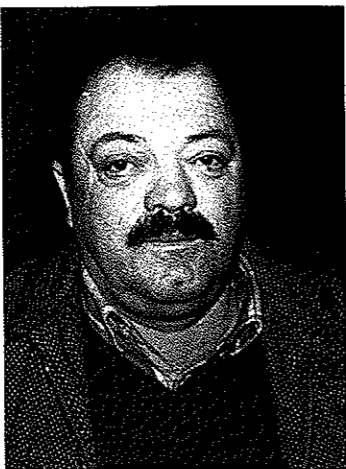
Ko se spominjam, v kako težkih pogojih so delali naši delavci, me veseli, da je danes drugače. Urejeno imamo prehrano, zdravstveno varstvo, prenočišča. Skrb za delavca se je močno povečala. Za nadaljni razvoj Pionirja pa mislim, da je potrebna večja povezava in večje medsebojno zaupanje. Vsi smo v eni delovni organizaciji, vsi smo Pionir.

Ciril Kovač

Ciril Kovač, visokokvalificirani zidar v TOZD Gradbeni sektor Novo mesto je eden od tistih, ki so s svojim delom gradili Pionir, da je tak, kot je danes. Pripoveduje: »Kot zidarški vajenec sem prišel leta 1947 k Novogradu, ki se je pozneje preimenoval v Pionir. Želel sem postati strojnik, a se mi ta želja ni uresničila. Ostal sem pri zidarjih. Delo je bilo zelo težko, saj smo delali vse ročno od izkopov do ostrešja. Materiale smo vozili v samokolnicah ali pa nosili v nadstropja, dokler nismo dobili prvih dvigal, ki so delo močno olajšala. Pozimi, ko zaradi mraza nismo mogli zidati in betonirati, smo opravljali zemeljska dela, objjali stropce s trstiko, ravnali žeblje ipd. Najtežje mi je bilo v Starem logu, ko smo pozimi zidali hleve. Delali smo od zore do mraka, spali na podstrešju, kuhali pa so nam medjimurski Romi.

Bilo je tudi veliko lepih trenutkov. Spominjam se, ko smo v Beli krajini dokončali objekt, smo zamenjali opeko za odojka in napravili slovesen zaključek. Takrat je bilo precejšnje pomanjkanje hrane, po končanih delih na objektih je bila tudi proglašitev udarnikov. Moje ime je bilo vpisano trinajstkrat. Tudi športna tekmovanja med delovnimi skupinami so bila precej razvita. Največkrat smo se pomerili v kegljanju in balinanju. Tako smo se spoznavali, se zabavali in prenašali izkušnje iz enega delovišča na drugega.

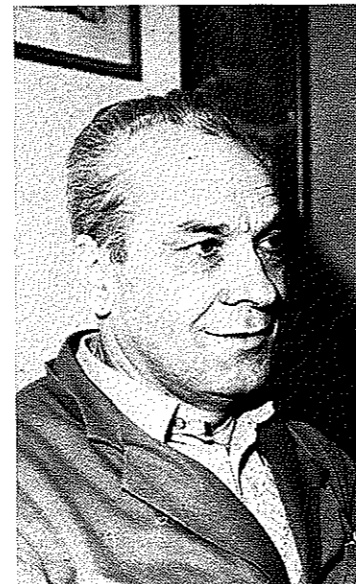
Vsa leta, kar sem pri Pionirju, sem le enkrat razmišljal o odhodu. Z gradbišča v Beli krajini sem bil poslan v Ljubljano, kjer sem bil neprekinjeno dve

leti. Moral bi še ostati, vendar mi Ljubljana ni bila všeč, zato sem prosil za odpoved. Za to je zvedel pokojni direktor Kočvar, ki se je takrat mudil na gradbišču v Ljubljani. Obljubil mi je premostitev v Novo mesto ali Belo krajino, kar se je tudi zgodilo.

Ivan Gričar

Tudi Ivan Gričar, vodja delavnice v TOZD Lesni obrat, je v Pionirju skoraj od začetka. »Prag mizarske delavnice v Pionirju sem prvič prestopil leta 1951,« se spominja Gričar. »Bila je majhna mračna delavnica. Izdelovali smo stavbno pohištvo za potrebe Pionirja. Bili smo nekako obrtniki v podjetju, saj smo izdelovali izdelke samo po naročilu za potrebe gradbincev. Leta 1958 smo se Dolenjci pri-

pravljali na otvoritev avtoceste in na sprejem tovariša Tita v Novem mestu. Mi smo se vključili v te priprave z novim izdelkom, harmonika vrati, ki smo jih postavili na Kmetijski šoli na Grmu. To novost smo gledali z velikim nezaupanjem. Inovacija Alojza Koširja nas je, lahko rečem, presenetila, in niti sanjali nismo, da bo to naša prihodnost. Že leta 1973 smo popolnoma opustili ostalo dejavnost in pričeli na tekočem traku izdelovati harmonika vrata, ki nam odpirajo vrata takorekoč v vsem svetu. Ponosen sem, ko na zemljevidu vidim, kje vse smo v svetu z našimi vrati.

Sedanji prostori so premajhni za potrebe in bomo morali v bližnji prihodnosti zgraditi nove in večje, da bomo lahko zadostili trgu s čim kvalitetnejšimi izdelki in seveda v kratkem času. Vemo, da nam tuji trg odpira nove možnosti vzpona in s tem tudi lažjo prihodnost. Po 40. letih, ki dokazujejo našo zrelost in moč, z veseljem verjamem v naš skupni jutri, čeprav vem, da ne bo lahko, da bo potrebno stisniti zobe.

40

PIONIR

Franc Novak

Franca Novaka, vodjo oddelka avtoelektrične delavnice v TOZD MKI, je zanimivo opazovati pri delu v servisni delavnici. Majhen, droben mož v modri delovni halji, ki mu je dve številki prevetlika, neverjetno živahno »pleše« okrog src jeklenih konjičkov, ki jim je dal najlepša in najbolj ustvarjalna leta svojega življenja. V tej halji se skriva velik strokovnjak za avtomobilsko elektriko, ki svoje znanje že vrsto let prenaša na mlajše rodove.

»Poleti 1948 sem bil v ljubljanski delovni brigadi v okolici Brežic. Tam sem zvedel, da Pionir išče učence z znanjem nemškega jezika za različne poklice.« se spominja Franc Novak. »Ker sem bil doma z območja, ki so ga Nemci leta 1942 izselili in sem se znašel v nemških šolah, mi nemščina ni delala nobenih težav. Po končanem delu v brigadi sem takoj prišel k Pionirju, kjer je bilo še precej nemških ujetnikov, večjih različnih poklicev. Kot učenec sem prišel v avtoelektrično delavnico, kjer sem ostal do danes. To področje takrat v Jugoslaviji ni bilo razvito, saj se je avtoelektrika šele ločevala od mehaničnih del. Po nekaj mesecih so me poslali na tečaj v Ajdovščino, kjer sem delal pri nekem italijanskem inženirju iz Torina, ki je bil avtoelektričar pri gradbenem podjetju Primorje. Svoj poklic sem pač spoznaval tako, saj ni bilo naših strokovnjakov, da bi se učil pri njih.

Po končanem tečaju sem se vrnil v Pionir kot edini avtoelektričar na Dolenjskem. Zato sem kmalu prevzel tudi vlogo učitelja. Do danes se je pri meni izučilo 42 vajencev, od katerih pa jih je približno polovica odšla v druge poklice. Meni pa je ta

prirastel k srcu. Kot strokovnjaka so me vabili tudi drugam, a zaupal sem Pionirju in službe nisem menjal kljub vabljenim ponudbam.

Rad se spominjam akcij, ki smo jih organizirali za popravilo orodja po vaseh. Na tovarnjak smo naložili varilne aparate, prenosno kovačnico in drugo orodje ter se odpeljali v vasi, kjer smo popravljali vse od kmetijskega orodja do loncev. Taka akcija se je vedno končala s smehom in petjem, kmetje so nas pogostili, saj drugega plačila ni bilo. Pionir je imel takrat tudi dva para konj, vozove in njive, na katerih smo udarniško pridelovali hrano za našo menzo. V spominu mi je ostal tudi Titov prihod v Dolenjske Toplice. Pionir je bil zadolžen za popravilo vozila, ki so pripeljala ljudi na to proslavo. Imeli smo toliko dela, da proslave sploh nismo videli.

Ljubo Propadalo

Ni še dolgo tega, kar je Ljubo Propadalo, prijazni telefonist v Pionirjevi upravni stavbi, preživel težko operacijo. A že se je vrnil na delo in spet nekolikokrat na dan dvigne telefonsko slušalko s prijaznim: »Pionir, želite prosim?«

Ljubo je pred 35 leti odšel iz Libna v BiH s trebuhom za kruhom, kot sam pravi. »Doma ni bilo dela, zato sem prišel v Slovenijo. Delo sem dobil pri Pionirju, ki je bil že za tiste čase velika firma, vendar pa je bil v primerjavi z današnjim tako majhen, da kar težko dojamem, da je v tem času zrastel v tako mogočno podjetje.«

Prvi dve leti je Ljubo Propadalo delal kot delavec na gradbišču, zaradi šibkega zdravja pa je potem dobil in prevzel delo vratarja. Zadnja tri leta pa nenehno dviguje telefonsko slušalko in tako mnogim pomaga vzpostaviti stik z našimi gradbišči, ki so raztresena po vsej domovini in tudi izven meja. Večina pogovorov v današnjem sodobnem poslovanju se odvija prav na ta način. »Navadil sem se na to delo in na ljudi, s katerimi sem v stiku. Pravzaprav nikoli nisem razmišljal, da bi menjal službo. Tu sem spoznal mnoge ljudi in prijatelje, z njimi delam in živel in tako ostal zvest Pionirju vseh 35 let.«

Anica Oražem

Anica Oražem je doma iz Sodražice pri Ribnici, od koder pa jo je življenjska pot pripeljala v Novo mesto. Prag Pionirjeve upravne stavbe je prvič prestopila kot 18-letno dekle, česar se še živo spomni. Kar težko verjame, da je od tedaj minilo že 28 let.

»Pionirjevka sem z dušo in srcem.« poudari Anica, ko pripoveduje o svojem delu in doživetjih v delovnem kolektivu. »V oddelku kalkulacij, kjer delam kot referent za dokumentacijo, nas je bilo najprej 7, danes pa je nas znatno več, kar je sprično razširitve podjetja ter zahtevnejših pogojev na tržišču tudi razumljivo.«

Anica Oražem je vestna delavka, ki je skupaj s svojimi sodelavci vedno pripravljena na spopad s časom, ki jih pri sestavi ponudb vedno neusmiljeno preganja. »Ničkoliko popoldnevov, pa tudi marsikatero noč smo morali žrtvovati, da je bila

ponudba oddana v roku. Vsi se namreč zavedamo, da je v času stabilizacije, ki je še kako prizadela tudi gradbeništvo, težko dobiti delo, zato je vsakdo izmed nas srečen, če trud ni zaman, če je ponudba dobljena in naš uspeh tako zagotovljen. Naj povem, da je prav te dni v podpisu pogodba za hotelski objekt Tere v Novogradu. Ponudba je torej že sprejeta in mi pravimo: padel je še en adut.«

Anica Oražem je tudi dolgoletna aktivna Pionirjeva kegljačica, ki uspešno zastopa delovno organizacijo na igrah gradbenih delavcev in na raznih športnih tekmovanjih. Vendar pravi, da danes ni več tako, kot nekoč. Tempo in ritem življenja sta drugačna, kar se odraža tudi v Pionirjevem kegljaškem društvu. Tudi v njem aktivnost delno zamira. Toda Anica je optimist in je prepričana, da bo tudi na tem področju spet zaživel pristnejše sožitje in razumevanje.

Pismo upokojenca

Dragi tovariši!
Zahvaljujem se podjetju SGP PIONIR Novo mesto, zaradi pažnje, ki mi jo izkazuje, kot svojemu nekdanjemu delavcu, zdaj upokojenecu. V veliko čast, zadovoljstvo in veselje mi je, kadar potrkna na moja vrata pismo, ki ga z užitkom prebiram in se seznanjam z razvojem, uspehi in dosežki svojega nekdanjega kolektiva in podjetja. To podjetje sem včasih imel nad vse rad, z ljubeznijo sem delal devet let po raznih gradbiščih in delil dobro in zlo s svojim podjetjem. Zelo mi je žal, ker nisem mogel še naprej ostati v vrstah PIONIRJEVCEV, vendar se ni dalo nič narediti, ker je prišla vmes bolezen, ki me je spravila v predčasni pokoj kot delovnega invalida s težko boleznijo. Iz srca se zahvaljujem osebju SGP PIONIR, ki me ni pozabilo, saj mi pošiljate svoje glasilo! Vsem skupaj želim srečno, zadovoljno in uspešno polno novo leto 1980! Prosim vas, da objavite to moje pismo, da bi ga lahko v naslednji številki objavili. Upam, da boste ustregli moji želji! Pošiljam tovariške pozdrave vsem, ker se me še spominjajo in me niso pozabili!

Vaš upokojenec
Božidar Dordević
Vase Albanja 180
19360 Svrlijig

Da bi imeli boljšo predstavbo, kakšen bo most, ga opišimo kolikor se da. Dolg bo 160 metrov, širok 12,60 m, čisto vozišče pa bo široko 9 metrov. Na obeh bregovih bo slonel na betonskih opornikih, v Krki bo slonel na dveh nizkih stebrih, v vsakem nizu so po trije stebri, en takšen niz treh stebrov pa bo še na desnem bregu na suhem.

Prilagodljiva dela so bila precej obsežna. Sami smo postavili pontonski most na pontonskih čolnih, ki smo si jih izposodili od JLA. Velik splav na pontonih smo zgradili tudi za Geotehniko Zagreb. Na tem splavu so stroji in naprave, ki jih uporablja Geotehnika pri zabijanju Benotto pilotov za stebre.

Gradnja stebrov v vodi poteka s pomočjo Benotto pilotov. Jeklene cevi v premeru stebra, ki so toliko dolge, da gledajo iz vodne gladine, položijo na mestu, kjer bo steber, navpično na rečno dno in jih s hidravlično napravo potiskajo v dno. Posebni bager čisti iz notranjosti cevi blato, mulj in kamen ter kamen razbija. Preden se zunanji rob jeklene cevi skrrije v vodno gladino, pripravijo nanj nove cevi in nadaljujejo z zabijanjem, dokler niso cevi zabite

dovolj globoko. Nato položimo vanje armaturo in jih zalijemo z betonom. Za prvi niz sestavljen iz treh stebrov ob levem bregu v vodi, so Benotto piloti že zabiti, zdaj delamo na drugem nizu vzdolž.

Na gradbišču je 20 delavcev, kar je dovolj, saj sta oba opornika ob bregovih že pripravljena, na levem bregu ga že betoniramo, na desnem bregu pa so izkopi opravljeni. Opaži za stebre so že pripravljene. Dela na stebrih potekajo potem, ko so

Izvoz v Zahodno Nemčijo

S harmonika vrati smo se uveljavili že na več tujih trgih, sedaj pa smo prodarli tudi na enega najzahtevnejših, to je v Zahodno Nemčijo. Vse do sedaj so kupci kupovali izključno vrata tip Pionir standard. Seveda nam ta prodaja ni delala večjih težav, oz. prodajali smo tako imenovana »serijska vrata«, sedaj pa se moramo prilagoditi zahtevam trga.

Pri prodaji na zahodno tržišče smo se srečali z vso krutostjo tega

Benotto piloti zabiti, hitro. Za zdaj nam nagaja gladina Krke, ki je tako visoka, da prvih Benotto pilotov ne moremo preizkusiti, ker so preveč v vodi. Ko bo Krka dovolj upadla, bomo to opravili in takoj začeli z betoniranjem stebrov.

Za brežne opornike najprej izkopljemo gradbeno jamo, nato na dno položimo podložni beton, nanj armaturo in opaž, zabetoniramo, zopet armaturo in opaž in zabetoniramo, to tako dolgo, dokler ni opornik v vsej višini zgrajen.

Glasilo Pionir, 12. aprila 1976

tržišča že pri sami obdelavi, se pravi na začetku. Do sedaj smo vseskozi nekako uveljavljali naš način ponudbe z večnimi objektivnimi izgovorjani, kot naprimer: ne moremo vam nuditi tega, ker tega na trgu ni, ampak morate vzeti to... Takih in podobnih izgovorov zahodno tržišče ne priznava, jih ne pozna. Trg je neusmiljen in uveljavljati se lahko samo, če si konkurenčen. Biti konkurenčen pa pomeni, da nudiš dobro kvaliteto, da se točno držiš rokov in da je tvoja cena sprejemljiva.

Glasilo Pionir, 3. aprila 1984

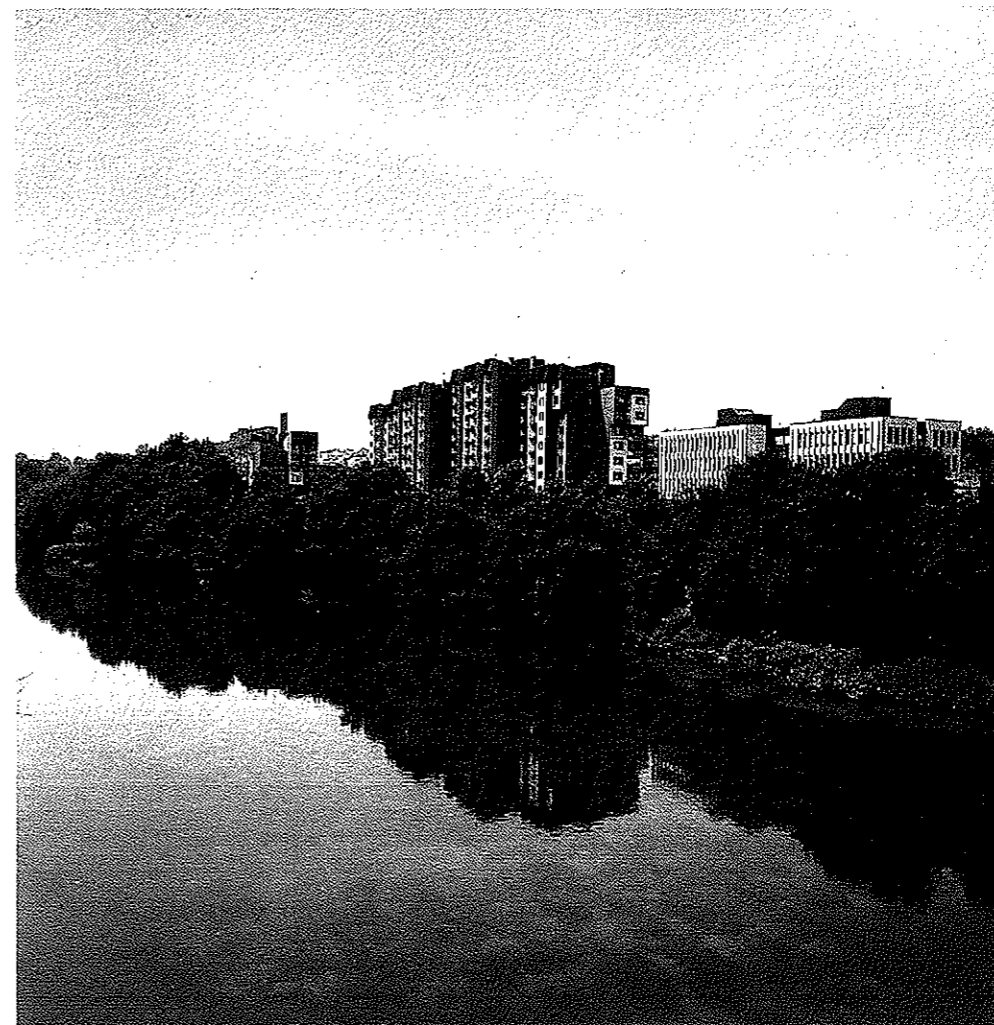
Naloge v letu 1980

Slavko Guštin: V letu 1980 nas čaka težko delo pri uresničevanju nalog, ki smo si jih zastavili že v letu 1979. V mislih imam uresničevanje nove organizacije, ki bo terjala od vseh izredne napore ter potrditev zavesti, da smo se pripravljene odpovedati marsičemu osebnemu v dobro kolektiva in bodočega razvoja.

Že v začetku leta se moramo opredeliti na temeljne stvari: v gradbeništvu moramo izboljšati delo in rezultate in se že zdaj pripraviti na krizno obdobje, ki bomo morali uspešno delati ob bistveno slabših pogojih.

V letu 1980 in v srednjeročnem razvoju bo glavna značilnost povezovanje na vseh področjih, ki so zanimiva za nas. Pred kolektivnimi poslovnimi organi bodo zato odgovorne naloge predvsem v tem, kako doseči čimboljše povezovanje, da bi bila naša perspektiva dolgoročno zagotovljena.

Glas 10 Pionir, 25. januarja 1980

2500 m visoko. 903 metre nad morjem, kolikor ležijo Zakopane je precejšnja višina, to je približno toliko, da bi laže dobili predstavbo, kot je naš počitniški dom pri Gospodični na Gorjanjih.

Ko smo prišli, je bilo zemljišče še vedno pod precej debelo snežno odejo, temperature so bile precej pod ničlo in že v prvih dneh smo preživeli več snežnih in deževnih neviht. Sneg je pobralo, posijalo je sonce.

Prihajajo nove skupine delavcev in stroji in iz dneva v dan je več in tudi bolj popolni smo, kar pomeni, da bomo laže kos delovni nalogi, ki smo jo prišli uresničiti.

Glasilo Pionir, 26. aprila 1973

Delovni pozdrav iz Derne v Libiji

Skupina »D« ima gradbišče v Darni. To je mesto z okoli 40.000 prebivalci. Leži ob morju in zato tu vedno piha dokaj močan veter. V poletem času prinaša prijetno osvežitev, zdaj pozimi, pa se moraš tudi tukaj dobro obleči, ker te sicer prepriha do kosti.

Naše gradbišče je oddaljeno od mesta okoli 5 km in je na vrhu griča, ki je za 500 m višje od mesta. Naselje smo si uredili v neposredni bližini gradnje, le manjša stavba, ki jo gradimo, je oddaljena 3 km. Okolico bivališča smo lepo uredili in posuli s peskom. Za čistočo skrbimo sami, tako da smo lahko vzor okolici, saj je ob vsakem poslopu urejeno smetišče.

Dela pri gradnji dobro napredujejo in lovimo roke, ki so predvideni po načrtu za posamezne stopnje. Včasih pride do težav pri nabavi posameznih materialov, ker je tudi tukaj v Libiji občasno pomanjkanje cementa ali kakš-

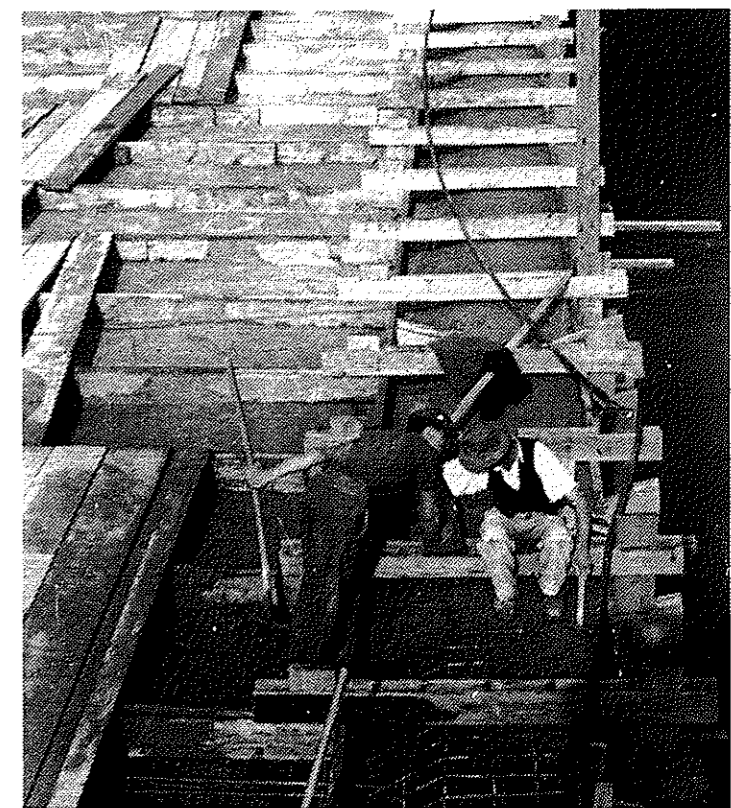
nega derugega pomembnejšega gradiva. Težave so tudi s prevozi, ki jih opravljajo arabski kooperanti, ki se običajno ne držijo dogovorjenih rokov.

Glasilo Pionir, 25. januarja 1980

Prvi pozdrav iz Zakopan

V polovici aprila so na Szymaszkowi polani v Zakopanem tu v daljni Poljski prvič zabrnili naši stroji in se z jeklenimi rilci zarili v zemljo na prostoru, kjer bo stal novi hotel Hozak. Že naš začetek ni bil posebno ohrabrujoč: narava nam je že ob prvem srečanju pokazala pesti.

Zakopane ležijo v pogorju Tatre, 903 m visoko nad morjem. Tatre se raztezajo po obmejnem predelu med Čehoslovaško republiko in Poljsko, meja je od Zakopan oddaljena po cesti le 21 km, v zračni črti pa za skoraj polovico manj. V Tatrah se najvišji vrhovi vzpenjajo skoraj

Betoniranje železobetonskega mostu v Straži. Pisali smo leto 1953.